

Mgr. ZUZANA HIRSCHNEROVÁ, PhD.

Mgr. MARKÉTA FILAGOVÁ, PhD.

ČÍTANKA

pre 4. ročník základných škôl

Vorové riešenie napsala

M. Micanová

O knihách a čítaní

MYSLÍM SI, ŽE...

... kniha je

dobrodružná cesta do bajomného sveta písem,

... čítanie je

dobrodružná cesta v súprave fantázie

Čítanka, strana 3

Názov

Ako vzniká kniha

Tónia Rerajová

1. Na obrázkoch sú ľudia spolupracujúci pri tvorbe a výrobe kníh a učebníc.
Napiš názvy povolania postáv na obrázkoch.

2. Očísluj obrázky podľa toho, ako vzniká kniha. Pomôž si textom z čítanky na s. 3 – 5.

3. Hviezdičkou označ fotografie ľudí, ktorí spolupracovali pri tvorbe čítanky.

Ján Kardoš

Toňa Revajová

Laura Ivanová

Oliver Ičiš

Zuzana
Hirschnerová

4. Prečítaj si v čítanke text o ľuďoch, ktorí sa podielajú na výrobe knihy. PORN.: MOŽNO SI INÉ RIESENIA

① *Redaktor si precíta rukopis a odporučí ho na vydanie.*

② *Preprinája, upravuje text alebo návrhuje autorovi, ako by sa dala kniha zlepšiť.*

Názov

Pocč jí knižka manáč

Z časopisu

Učničko

Matúš Kučera

1. Označ podľa textu v čítanke na s. 6 – 7 správnu odpoved'. (Správnych odpovedí môže byť aj viac.)

Vlastnosti papyrusu sú:

- (a) krehký, neznáša vlhko, nedá sa skladat;
- (b) pevný, neznáša vlhko, nedá sa skladat;
- (c) krehký, odolný proti vode, nedá sa skladat;
- (d) krehký, neznáša vlhko, dá sa skladat.

Vyvážať papyrus z Egypta zakázal:

- (a) Ján Gutenberg;
- (b) Eumenes Druhý;
- (c) Ptolemaios Piaty;
- (d) Pergamen Prvý.

Vlastnosti pergamenu sú:

- (a) pevný, nelámový, obojstranný, biely;
- (b) pevný, nelámový, obojstranný, sivý;
- (c) krehký, nelámový, obojstranný, biely;
- (d) krehký, nelámový, obojstranný, modrý.

Postup výroby papiera získali Arabi od:

- (a) Španielov;
- (b) Egyptanov;
- (c) Čínanov;
- (d) Turkov.

Pergamen sa vyrába z:

- (a) oslej kože;
- (b) jahňacej kože;
- (c) kozlaceutej kože;
- (d) telaceutej kože.

Papyrus sa vyrába z:

- (a) trstiny;
- (b) rozvareného lyka;
- (c) konope;
- (d) ľanu.

Papier sa vyrába z:

- (a) trstiny;
- (b) rozvareného lyka;
- (c) konope;
- (d) ľanu.

Na čítanie papyrusovej knihy alebo zvitku potrebuješ:

- (a) počítač;
- (b) knihtlač;
- (c) voskovú tabuľku;
- (d) pomocníka na držanie knihy.

2. Vymysli podľa textu ešte dve podobné úlohy s odpoveďami (a), (b) a (c). *Návrh riešenia:*

Knihtlač vynášiel:

a *Eumenes*;

b *Ptolemaios Piaty*;

c *Ján Gutenberg*.

Listovať sa dalo v knihách z:

a *papyrus*;

b *pergamenu*;

c *papyrusu*.

Názov Matej Knižka

Z časopisu *Uknižko*

Jozef Šenhar

ÚLOHY MAJÚ AJ INÉ RIEŠENIA, NIE JE ČI LEN NÁVRHY RIEŠENÍ.

1. Zisti ďalšie informácie o Matejovi Hrebendovi, ktoré sa nenachádzajú v texte *Matej Knižka*. (Môžeš ich vyhľadať v knižnici alebo na internete.) Tri najzaujímavejšie napíš.

① Matej Hrebenda sa venoval literárnej tvorbe už od 14 rokov. Písal prekvítkostné i gratulačné verše, básne a písme. Jeho rukopisy sú uložené v Múzeu slovenskej literatúry.

② Často hororoval: „nemám mič, neriadam mič.“ Hoci už niekoľko rokov neničel pišomník, videl knity vydavcom, putovalo mnoho kníh zachránil pred smrčením. Uknížica pre novičiacich m. Celý život venoval sŕcemu kníky k u knihám - osvedčil.

③ Pri príležitosti slieha výročia smeri M. Hrebendu ho vyzdvíhali ako jubilanta UNESCO. Je po nňom pomenovaná aj Hrebendova v Liptoci.

2. Vymysli a napiš novú prezývku chlapcovi Martinovi z textu *Matej Knižka*.

Malo Knihomol

3. Vymysli a napiš prezývku Matejovi Hrebendovi. Svoj návrh zdôvodni. *Maly - "SVETLO KNIH"* bol Maly, ktorímu v sime smerili knity na cestu k ľudom, pomohli mu priblížiť sa ľuďom cez príkly a knihami cez ľudí, ktorí nepoznali ich hodnotu, bol ich záberom.

Napíš, čo si sa pri čítaní textov dozvedel/-a o čítaní a o knihách.

Z kník sa mäno veľa dozvediel a zoznamil sa v niečo aj s knajkom, keď dočítam až do konca.

nakú jazvu, rovnaké pocity, ale ešte aj rovnaké sny. Nuž, keď si niekto v živote neprečíta ani jednu jedinú knihu, naozaj o tom nemôže nič vedieť. Pretože práve v dobrých knihách človek nájde tých najlepších priateľov, ktorí mu pomôžu vo chvíli, keď si myslí, že je na svete úplne sám a že neexistuje jediná živá bytosť, ktorá by mu rozumela.

Beta Analfabeta sa tiež zosunula do kresla. Zmocnila sa jej náhla únava. Bez toho, aby zo seba vydala čo i len slovíčko, zaspala. Harry Potter sa usmial. Znovu si napravil okuliare a zamieril k svojmu regálu číslo deväť a trištvrte. V knižnici zavľadla absolútna tma a ticho.

Čo myslíš, prečo sme do pracovného zošita zaradili práve túto ukážku? Svoju odpoved' zapíš.

Citovú v dobrých knihach môžeme nájsť niekoho, kto má rovnaké problémy a sny ako my, zároveň môžeme objaviť iný - ľajný svet.

Ako som napísal Hru pre tvoje modré oči

Lubomír Feldek

Hru pre tvoje modré oči som napísal 30. novembra 1957.

Bolo to v tú jeseň, keď som ako vysokoškolák tretočiak začal popri štúdiu pracovať aj ako redaktor vydavateľstva Mladé letá.

Keď som tam 1. novembra 1957 nastúpil, dali mi na starost literatúru pre najnižší vekový stupeň – a pretože v tej kategórii bola práve vypísaná súťaž, tak aj tú súťaž. Termín súťaže mal vypršať už o mesiac, no súťažných rukopisov bolo stále akosi málo – vydavateľstvo dúfalo, že aspoň v poslednej chvíli prebudím záujem medzi svojimi priateľmi básnikmi. A naozaj sa mi to podarilo. Na súťaži sa v tom poslednom mesiaci stihli ešte zúčastniť aj Miroslav Válek, Viliam Turčány, Ján Stacho, Jozef Mihalkovič, Tomáš Janovic, Ján Turan a ďalší – ešte nikdy predtým sa nestalo, aby sa toľko výborných básnikov zúčastnilo na takej bezvýznamnej súťaži.

Bol som hrdý, že som to tak dobre zvládol a 30. novembra, v deň uzávierky súťaže, som si uvedomil, že celé to má iba jednu chybu krásy: priveľa času som stratil nahováraním iných a zabudol som odovzdať svoj vlastný súťažný rukopis. Keby len odovzdať – zabudol som ho aj napísať!

Nemienil som sa však vzdať. V ten posledný deň súťaže som si kúpil čistú písanku a pobral som sa do najbližšej kaviarne – bola to kaviareň Palace na Poštovej ulici.

V kaviarni neboli v to ráno ani jeden celkom voľný stolík, nuž som si sadol do boxu oproti pánovi, čo čítal noviny. V novinách však asi nebolo nič až také veľmi zaujímavé, pretože sa pán viac ako čítaniu venoval tomu, že ma spoza novín ukradomky pozoroval. Aby

Čo myslíš, prečo sme do pracovného zošita zaradili práve túto ukážku? Svoju odpoved' zapíš.

Citatelia hľadá po tom, aby sa dozvedeli, čo sa odohráva v sprievratnej myсли v momente, keď krov, keď do kope miera...

(Z knihy *Analfabeta Negramotná*)
INDIVIDUALNE RIEŠENIE

O slovách: HU! Pre paní Hirschnerovú

Zavolala mi istá paní alebo slečna Hirschnerová, že by odo mňa potrebovala text, v ktorom by bola reč o tom, ako som niečo napísal. Vraj ho potrebuje do štvrtáckej čítanky. Slúbil som jej ho – veď ktorý spisovateľ by nechcel byť vo štvrtáckej čítanke? No zabudli sme sa dohodnúť, kam jej ho mám poslat – a jej telefónne číslo už neviem rozoznať v pamäti svojho mobilu. Posielam jej teda text touto cestou – hodí sa do tejto rubriky internetových novín. Hádam ich číta a text si tu nájde, je to o slovách.

som ho zastrašil, otvoril som písanku a napísal som na prvú stranu obrovské HU!

Zastrašený pán sa stiahol za noviny a ja som si o dve hodinky odnášal z kaviarne *Hru pre tvoje modré oči*. Odvtedy vždy, keď sa ma niekto, kto sa chce stať spisovateľom, pýta, ako má začať, poradím mu tento jednoduchý recept – treba napísať na prvú stranu čistej písanku HU! Také HU! nie je iba dobrý začiatok *Hry pre tvoje modré oči*. Také HU! môže poslúžiť ako dobrý začiatok čohokoľvek.

HU! Dnes v noci
v čiernom vreci
ukradne fa kmín.
Ukáže ti fúru vecí,
vletí cez komín...

(Ale toto už pozná každý. Aj ten, kto bol štvrtákom pred polstoročím.)

INDIVIDUALNE RIEŠENIE

Kapitola desiatá, v ktorej sa Beta Analfabeta takmer zabuchne do Harryho Pottera

Ján Uličianský

A sme doma, stará mama! Teda, to sa zvykne tak hovoriť, keď niekto trafi kliniec po hlavičke. Alebo keď sa niekto trafi presne do čierneho. Presiaľme však chodiť okolo horúcej kaše a podme k veci, teda k stretnutiu Analfabety Negramotnej a Harryho Pottera. A povedzme si to hned na začiatku – nedopadlo to práve najlepšie. Navyše, bolo to aj bolestivé.

AUUU!

Keď sa Beta Analfabeta rozbehla na druhý koniec knižnice, odkiaľ – ako sa jej marilo – znel ten zvláštny chlapčenský hlas, celou silou narazila čelom do čela kovového regálu, na ktorom boli poukladané najčítanejšie knihy v knižnici – o hrdinovi menom HARRY POTTER.

Ako vieme, Harry neboli zlomyseľný, a hoci mal vďaka svojmu pôvodu zvláštne čarodejnícke schopnosti, svojmu okolia sa snažil skôr pomáhať, a nie škodiť.

Ak Beta Analfabete poradil, aby ho hľadala za regálom deväť a trisťerte, myšiel to s ňou dobre. Iba tak by sa totiž Beta Analfabeta ocitla v jeho svete. No nesčitaná Beta tvrdohlavo bežala k deviatemu regálu a narazila dno hlavou tak silno, až jej navrela hrča. Ba čo viac, otvorila sa jej aj malá jazvička, z ktorej začal vylekať pramienok krvi.

„AUUU!“ syčala Beta od bolesti a začala si ošetrovať zranenie. „Ty somám! Určite mi tam ostane jazva!“

„Prepáč, nechceš som...“ začal sa ospravedlňovať Harry. Vystúpil spoza svojho regálu a podal Beta ďistú bielu vreckovku.

„Na, utri si to... A z jazvy si nič nerob. Vieš predsa, že ak by som ja nemal na čele svoju tenkú jazvičku v tvare blesku, neboli by som to ja, ale niekto iný.“

„Ukáž!“ pritiahla si Beta Harryho bližšie, aby sa mu ľepšie mohla pozrieť na čelo.

„Fakt to vyzerá ako blesk. To je naozajstná jazva?“ spýtaťa sa Beta. „Ja odpadnem, to je teda husté, ved ja mám rovnakú tetovačku... ale nie na čele... ale tuču, aha!“

Beta mu ukázala svoje tetovanie. Až teraz jej došlo, že je to vlastne kópia znamenia Harryho Pottera.

„My teda ako k sebe pasujeme?“ žasla Beta.

Harry sive nezdieľal jej nadšenie, ale fakt, že je celá v čiernom a má na bruchu jazvu v tvare blesku, mu predsa len čosi naznačoval. Spýtal sa:

„Ako sa vlastne voláš?“

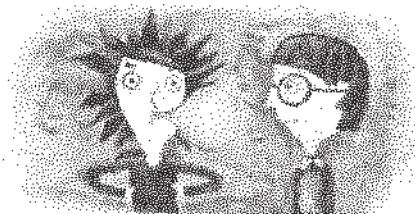
„Hovor mi BETTY,“ vymyslela si Analfabeta odrazu.

„Si tu sama? Zdalo sa mi, že som tu počul nejaké hľasy.“

Beta sa podvedome tresla po čele, neuvedomiac si, že má na ňom boľačku.

„AUUU!“ zaúpela do tretice a dodala: „To bol iiba... Traja pátrači. Moji kamoši, ale už sú preč!“

Harry sa začal prechádzat po opustenej kružnici a po chvíli sa spýtal: „Ty si tu za trest?“

„Prečo?“ nechápala Analfabeta.

„Na takéto miesta dospelí zvyčajne zatvárajú deti iba vtedy, ak niečo nie je v poriadku.“

Beta sa v okamihu rozhodla zaútočiť.

„Myslís si, že nie som normálna?! Aj tebe prekáža, že nemám otca? Aj ty si taký ako všetci ostatní?“

Harry Potter sa len ticho usmial. Rozvalil sa na kresle a pokračoval: „Ty predsa musíš vedieť, že ja som stratil oboch rodičov. Prečo by som ti potom vycítal, že ty nemáš otca?“

„To fakt? A čo sa im stalo?“

„Ujo a teta Dursleyovci mi povedali, že zahynuli pri autonehode.“

Analfabeta Negramotná bola chvíľu ticho a potom hlesla: „Prepáč, nevedela som to.“

Harry Potter sa prekvapil: „Nie? Píše sa to už na dvadsiatej šiestej strane prvého dielu. Aj ty patríš k dečkám, ktoré knihy nečítajú po riadkoch, ale krížom cez stranu? Potom sa nečuduj, že ti unikajú podstatné fakty.“

Analfabeta bola z Harryho Pottera úplne hotová. Keby sa k nej takto správal niektorý z jej spolužiakov, už by to dostał pekne-krásne naspäť a určite by sa to nezaobišlo bez nejakej nadávky a možno ani štuchanca. No na neho sa nedokázala naštvať. Vyžarovalo z neho čosi magické.

„Môžem sa teda na niečo opýtať?“ spýtaťa sa Beta.

Harry sa pousínial: „Nevypýtovať sa, to bolo základné pravidlo, ktoré som musel dodržiavať, ak som chcel pokojne vychádzat s Dursleyovcami.“

Beta hodila na Harryho nechápavý výraz. Harry si napravil okuliare s okrúhlymi skličkami a dodal: „Dursleyovci. Vernon a Petunia. U nich som predsa vyrastal. Spolu s ich synom, mojím bratrancom Dudleym.“

„Aha, jasné!“ usmiala sa Beta. „Nevypýtovať sa! Aj to máme spoločné... nielen tú jazvu v tvare blesku. Mňa vždy zahriakli, keď som sa chcela voľačo dozvieť o svojom otcovi.“

Harry s porozumením prikývol: „Mhmm... každý máme nejaké tajomstvo.“

Beta Analfabeta odrazu dostała pocit, že tornuto zvláštnemu chladému chlapcoví môže dôverovať a že sa mu môže zveriť aj so svojimi najtajnejšími snami.

„Mne sa niekedy sníva, že sedím za otcom na veľkej čiernej motorke... a že na nej letíme vzduchom.“

„Naozaj?“ Prekvapil sa Harry. „To je čudné, pretože aj mne sa raz snivalo o lietajúcej motorke, ale strýko Vernon mi dôrazne vysvetlil, že MOTORKY NELIETAJÚ.“

Beta sa už viac nezmohla na slovo. Nemohla uveriť, že na svete existuje ešte niekto taký, čo má nielenže rov-

O

O hre so slovami a písmenami

MYSLÍM SI, ŽE...

... hra so slovami je práca s písomstvom... pirovnanie je obrazné pomenovanie ponoru ako, ktorí, ani

YÄ

EP

O

A

T

S

Názov

O hre so slovami a písmenami - porovanie do hry

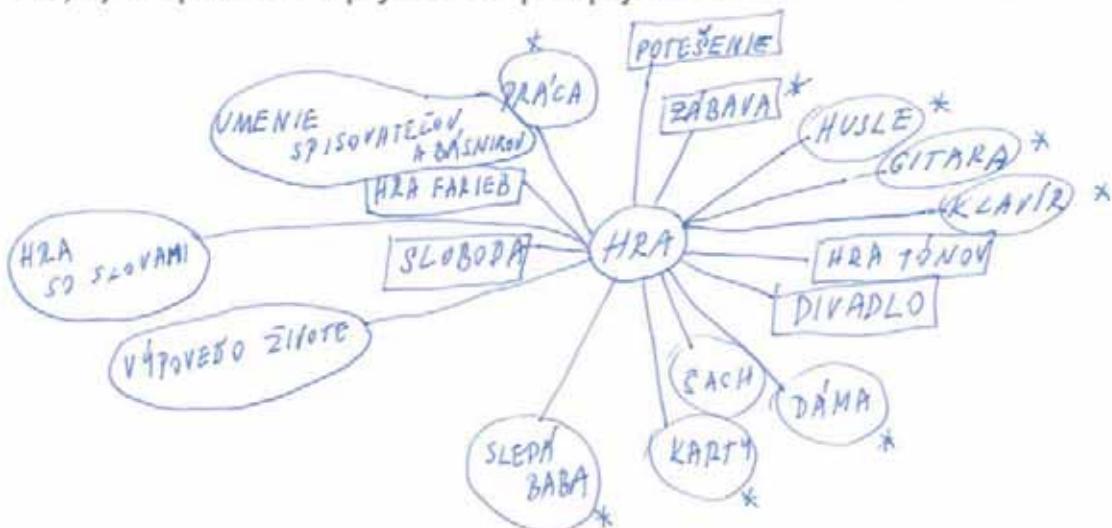
Z knihy

Kalamnícké hry

Danuša Dragulová-Faktorová, Štefan Moravčík

Čítanka, strana 11

- 1. a)** Vytvor podľa textu pojmovú mapu k pojmu *hra*. *PRÍKLAD RIEŠENIA:*

- b)** Porovnaj svoju pojmovú mapu so spolužiakovou/-čkinou. Označ * pojmy, ktoré máte rovnaké.

- 2.** Napíšte na tabuľu čo najviac slov, ktoré sa rýmujú so slovami *hra* a *písmeno*.
Pokús sa zo slov napísať krátku báseň o hre s písmenami.

PRÍKLAD RIEŠENIA:

Z pera vyletela miera,
že už si odne písmeno
nebudú si hľadať.

Diamondová hra
nervoskočí a hra,
do kníky sa schová,
sú v nej skrivené slova.

Názov	Balón
Z knihy	<i>Vereškojčik</i>
Spištel'	<i>Franšík Rajčík</i>

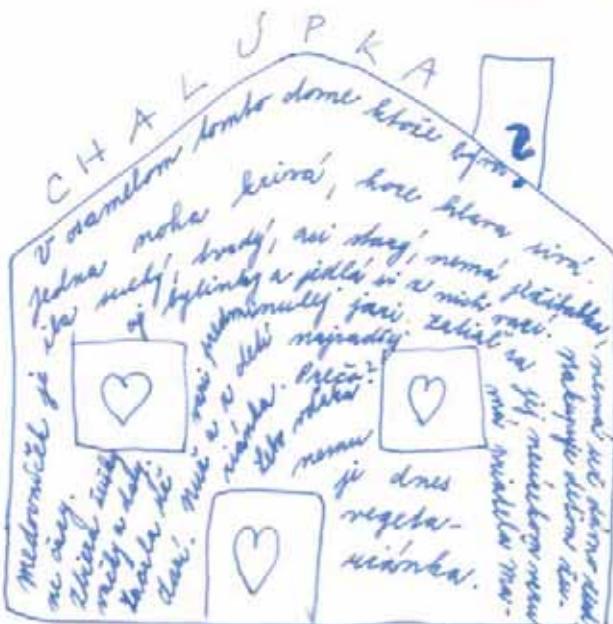
1. Priomeň si, akým spôsobom je vpísaný text básne *Balón* do obrázka. Prečítaj si text básne *Chalúpka*. Vymysli a nakresli obrázok, do ktorého by sa dal napísat. Prekresli si obrázok do zošita a text doň prepiš.

NÁVRH RIEŠENIA

Chalúpka

Danuša Dragulová-Faktorová

V osamelom dome býva? Jedna noha krivá, hore hlava sivá. Medovníček je iba suchý, tvrdý, asi starý, nemá ježibabku, nemá už dávno žiadne čary. Zbiera šušky aj bylinky a jedlá si z nich varí. Nakupuje detom žuvačky a dary. Začala už vari predminulej jari. Zatial sa jej neúrekom veru dari. Nuž a z detí najradšej má priateľa Mariánka. Prečo? Lebo vďaka nemu je dnes vegetariánka.

(Z knihy *Há? Danky? Hádanky!*)

Názov	<i>Zariadženie byte</i>
Z knihy	Jeleňvízor
Spištel'	<i>Tomaš Janovič</i>

2. Prezri si obrázok a pokús sa zistiť, ktorý zo slovenských spisovateľov pre deti v tomto byte býva.

Ľefan Moravčík

Ak úlohu
nevieš vyriešiť,
pozri sa do čítanky
na stranu 17.

Názov

Stratený zverinec

Z knihy

Veselý album zveria

Spirátel'

Ľubomír Feldeček

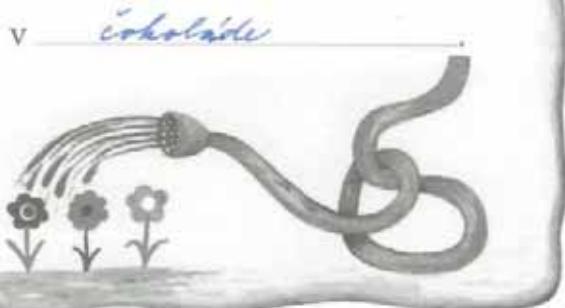
- 1. a)** Zistí, ktorým slovom sa končí každá časť básne *Stratený zverinec*. Pokúša slová nahradíť inými. Prečítajte si navzájom svoje úpravy.

2

Kohút letel do Vysokých Tatier.
Tam ho chytil jeden inštalatér.
Primontoval si ho na vodovod.
Nekikiríka už.

4

Hada – toho polapili v Poprade.
Kropia ním tam teraz hriadky

8

A poznáte Senicu?
Tam zas chytil jeden starký opicu.
„Starká!“
zvolal.
„Idem domov s opicou!“

Starká stála za dverami s *pamäčou*.

- b)** Vyber si ešte jednu strofu básne a uprav ju.

*Najlepšiu sa porodiča ťabci,
najti ju pri opadanom ťabci.
Bývali s nňou k niente za dedinu,
hodili ju na hladinu.
Nechceli ju počať hráčkač,
staci im ju vidieť skáčkač.*

- 2.** Prečítaj slová. Vyfarbi plôšky so slovami, ktoré majú viac významov.

1. Označ krížikom, kde sa ti podarilo nájsť knihy Štefana Moravčíka a či ich máš prečítané.
 Ak si našiel/-šla knihu, ktorá sem ešte patrí, dopíš ju naspodok tabuľky.

	V domácej knižnici	V školskej knižnici	V miestnej knižnici	Nepodarilo sa mi nájsť.	Mám prečítané.
Raketa so zlatým chvostom				X	
Abeceda šantí	X	X			
Kvadakum hadakum	X				
Adam v škole nesedel	X		X		X
Zlomjazýček		X			
Veselé potulky po Slovensku	X		X		X
Veselé potulky po svete		X			
Vyhod'me si z kopýtka!		X			
Záhorácke povesti	X	X			X
Záhorácke rozprávky		X			
Kto sa nehrá, z kola von	X	X			X
Les				X	
Veselá knižka do prvej lavice	X	X	X		X
<i>Povesti o slovenských hradoch</i>	X		X		X
<i>Kalamárské ručky</i>		X			X

2. Prečítaj si niektorú z kníh Štefana Moravčíka. Urob si o nej záznam.

NÁVRH KRIEĽEVA:

ČITATEĽSKÝ DENNÍK

Názov diela:

Meno autora:

Meno ilustrátora/-ky:

Povesti o slovenských hradoch Štefan Moravčík Dana Moravčíková

Napiš, či kniha splnila tvoje očakávania. Svoj názor zdôvodni.

Kniha obsahuje povesti o hradoch a ľahko Slovensku, ale aj krátky historický súbor o hradom hradom s výberom s krátkymi ilustráciami, preto si nime urobil ľahkú prečítanie rôzne, ako sa tam hrali žil, a to sú od hrdiny aj rívalovia.
 Napiš, prečo by si knihu mali alebo nemali prečítať aj ostatní.

Kniha odpovedá aj vlastným, pretože je posvätnou na hrady, na rytely na miesta, ktoré dýchajú históriou, zároveň však aj na rytel do fantázie, do minulosť, ktorá sa možno stala a možno ju prihádili ľudia, možno sij dal hrdina vysvetliť.

Názov

Pochabené zhuby

Z knihy

Ni je škola ako škola (ni je ťial ako ťial)

Mária Durčíková

NÁVRH RIEŠENIA:

1. Predstav si, že vám kuchárky na obed uvarili polievku z pochabených zhúb. Nakresli príbeh (komiks) o tom, ako sa zmenilo vaše správanie. V bublinách komiksu použi čo najviac „pochabených“ slov.

2. Spoj čiarou správne časti prirovnanií.

Ide to ako ~~čas~~ tava.Sám ako ~~čas~~ v lete na saniach.Smädný ako ~~čas~~ kôl v plote.

- NÁVRH RIEŠENIA:
3. Dopíš prirovnania.

Pomalý ako slimák.Dlhý ako sliz.Rýchly ako síp.

4. Do tabuľky vpiš názvy kníh, ktoré patria do umeleckej a vecnej literatúry.

NÁVRH RIEŠENIA:

Umelecká literatúra	Vecná literatúra
ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY : MALÝ PRINC	ENCYKLOPÉDIA ZVIERAT
KRIŠTÍA BENDOVÁ : OSMINÁKOVE ZOPRAVY	SLOVNÍK SPOLOČENIÝCH VIED

Napiš, čo si sa dozvedel/-a o hre so slovami a o prirovnaniach.

Literárne hry približujú umelecký rázitok, vyjadrujú osôbku k kníte, a človeku pomocou umeleckých prostriedkov.

Rozprávka o Betke, ktorej bolo všetko smiešne

Dušan Taragel

Na okraji mesta vo veľkom dome so záhradou žilo dievčatko, ktoré sa volalo Betka. Toto dievčatko malo jeden nepekný zvyk: všetko mu bolo smiešne. Rodičom to spočiatku ani neprekážalo, boli radi, že Betka má stále dobrú náladu, no časom ich to začalo znepokojovať. Betka sa totiž nesmiala len veselým a vtipným veciam, ale i vážnym, a dokonca aj smutným. Keď zmrela teta Viera, všetci príbuzní na pohrebe plakali, len Betka sa veselo smiala. Rodičia sa za ňu hanbili, otecko ju chcel dokonca potrestať, no pretože niesol rakvu, mohol len mlčky škrípať zubami. Inokedy sa Betka smiala mužovi, ktorý spadol na chodníku a zlomil si nohu. Muž kričal od bolesti, niekoľko ľudí sa mu snažilo pomôcť, no Betka sa smiala tak, že ľudia zahanbene a v rozpakoch odišli, pretože sa nazdali, že muž je opitý. Veci zašli tak daleko, že sa Betka nesmiala len ľuďom, ale i zvieratám, rastlinám, a dokonca aj veciam. Rozosmial ju strom, ktorý sa kýval vo vetre, oblaky na oblohe, bzučiaci chrúst, pes s vyplazeným jazykom, drevená stolička, plot, komín, vlak prechádzajúci po moste, bicykel, chodník, dážď, a dokonca aj búrka a elektrina. Skrátka, smiala sa na všetkom a všetkému.

Jej rodičia boli z toho smutní a celé noci preplakali, pretože nemohli s Betkou chodiť na pohreby a ani do divadla či na koncerty. Napokon sa rozhodli, že vyhľadajú pomoc lekárov. Kúpili si knihu, v ktorej bol zoznam všetkých najslávnejších a najznámejších detských lekárov, napísali im prosebné listy a potom čakali.

Ako prvý prišiel doktor Cibazol, kandidát vied. Bol to tučný dedko s krátkymi krivými nohami a zachmurneným zrasteným obočím.

– Som najväčším odborníkom v boji proti neudržateľnému detskému smiechu, – predstavil sa a mamička

s oteckom sa potešili, pretože naozaj vyzeral, akoby sa živil malými pečenými deťmi. No Betka, len čo ho zbadala, pustila sa do smiechu a nie a nie prestala. Darmo doktor Cibazol divo gúľal očami, darmo vytahoval zo svojej tašky rôzne hrôzostrašné lekárskie inštrumenty, Betka sa len smiala a smiala. Napokon doktor Cibazol nahnevane odišiel, pričom tresol dverami a na chodbe zlostne kopal susedom do dverí.

Potom sa dostavil profesor Tulajbej Migrifič, kandidát všelekárskych vied. Mlčky vošiel do bytu, starostlivo si umyl ruky a pristúpil k vyšetreniu. Otvoril kožený kufrík a vytiahol z neho obrázok smutného psíka. Betka sa rozosmiala. Profesor Migrifič pokrútil hlavou, smutného psíka schoval a vytiahol obrázok drevnej nohy. Betka sa začala smiať tak, až sa za brucho chytala. Profesor Migrifič povedal:

– Hm-hm, – a niečo si zapísal do hrubého zápisníka. Potom vytiahol obrázok siamských dvojčiat, na vzájom zrastených tvárami k sebe. Bol to taký strašný výjav, že Betkina mamička omdlela a otecko sa skryl

v kuchyni pod stôl. Betka sa však rozosmiala a smiala sa tak, až jej slzy tiekli. Profesor Migrifič schoval obrázok, opäť povedal hm-hm, obliekol si kabát, bez slova odišiel a onedlho zomrel na starobu a vyčerpanosť.

Ako posledný zaklopal na dvere Samoľub Huslica, kandidát umeleckých vied. Bol to známy ľudomil, básnik a violončelista. Ľudia ho mali radi pre jeho múdro krásu, ktorou vynikal. Pravidelne vystupoval v televizii, kde hral na violončele a rozprával o dobrote a slušnom správani. Dostával množstvo listov, na ktoré poctivo odpovedal a mnohým nešťastným ľuďom pomohol svojimi radami alebo aspoň hrou na violončele.

Aj teraz: prečítať si prosebný list a rozhodol sa, že Betke pomôže. Potichu sa porozprával s rodičmi, potom vošiel do jej izby, sadol si na stoličku a uprel na Betku svoj múdrokrásny pohľad. V jeho očiach sa zračila dobrota a láska. Betka sa chcela rozosmiať, no básnikova tvár bola taká preziarená láskou, že zostala ticho. Jej rodičia napäť čakali v kuchyni na výsledok liečby. Otecko sa snažil otvoriť fľašu vína, pretože podľa neho boli všetci básnici opilci. Mamička roztúzene vzduchala – Samoľub Huslica je priomímal televízneho kúzelníka Koprilda, do ktorého bola tajne zamíľovaná. Ticho bolo takmer nekonečné. Potom začuli báseň. Samoľub precítene recitoval verše o kvetoch, motýloch a o láske. Mamička sa rozplakala a kanárik v klietke od dojatia zdochol. Betka mlčala. Potom zaznelo violončelo. Tóny nežnej melancholickej skladby prenikali do Betkinho srdca, čosi sa v nej pohlo a na-

pokon sa i ona rozplakala. Pochopila, že smútok je krajsí ako bezstarostný smiech a do básnika sa hlboko a doživotne zamíľovala. Samoľub Huslica privinul Betku k sebe, tišil ju a prisľúbil jej, že po ňu jedného dňa príde a zoberie si ju za ženu.

Liečba bola úspešná, – povedal Samoľub Huslica, keď vstúpil k rodičom do kuchyne, – vaša Betka sa už nikdy nebude smiať. Obaja rodičia padli na kolená a začali mu vďačne bozkávať ruky. Básnik ich pohoršene odstrčil.

Láska je večná, – povedal. Zbalil si violončelo, odmietol víno aj peniaze a odišiel.

Betka sa odvtedy zmenila. Začala si obliekať čierne šaty, nosiť dlhé rozpustené vlasy a celé dni sa hrávala na pohreby a recitačné večierky. Niekedy len plakala, usedavu a nezadržateľne. Predstavovala si básnikovu krásnomúdrú tvár a čakala na deň, keď si po ňu príde. Ale básnik nikdy neprišiel. Pri kúpaní vo vani sa pošmykol, udrel si hlavu a bolo po ňom.

Betka naňho čaká dodnes. Stalo sa z nej jedovaté mrzuté dievčisko, ktoré všetkým len nadáva, oplúva ich z okna a potom so zúrivým ručaním len pláče a plače a plače, cha-cha-cha!

(Z knihy *Rozprávky pre neposlušné deti a ich starostlivých rodičov*)

INDIVIDUÁLNE LIEČENIE

Čo myslíš, prečo sme do pracovného zošita zaradili práve túto ukážku? Svoju odpoveď zapíš.

Butoře mi situaci, keď je bezzubý muž s rukou, keď Betka trápi ohľadom iných, ale aj proto, že riadny rehím mi je dobrý.

O prísloviach a porekadlách

MYSLÍM SI, ŽE...

- ... príslovia sú *výrok s poučením, vyjadrujú ľudomé skutočnosti.*
... porekadlá sú *obrázok pomerančia vysíly ľudomé situáciu alebo ľudobosť - bez priameho poučenia*

Čítanka, strana 22

Názov	O troch princoch
Z knihy	Osmijanko rozpráva $8 \times 8 = 64$ nových rozprávok
Spisovatelka	Krista Bendová

NIŽŠIE SÚ VYEDENÉ NÁVRHY KĽĘČENÍ.

1. Napíš osnovu rozprávky z čítanky na s. 22.

1. Budobtný kráľ kúsi po dedičovi a obete sa vznku.
2. Kráľovi sa nacodia deťať synovia, mení, ktoru odovzdá kráľovstvo.
3. Každý kráľovič má vlastnú mesiac a potom sa rozhodne, ktoré kráľovstvo je výhodnejšie tomu, kto vlastní tak, že bolo dobre výberie.

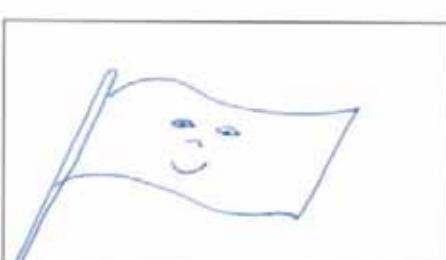
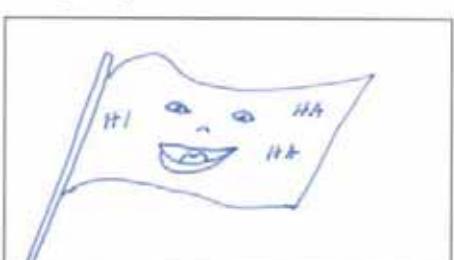
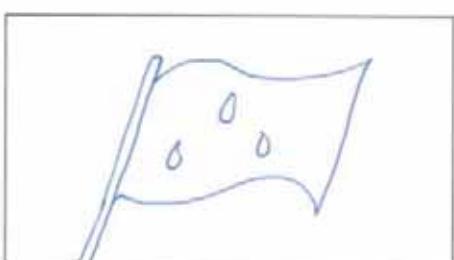
2. Navrhni názvy pre kráľovstvá princa Baltazára, Heliodora a Kuba.

Smútkovo

Smejkovo

Dobrovo

3. Navrhni každému z troch kráľovstiev aj vlajku.

4. Napíš správu poddaného z ľubovoľného kráľovstva o nejakej dôležitej spoločenskej udalosti.

V Smútkove sme oslavovali kráľov narodeniny, cele sme ich plakali, jedli sme cibuli, hľoko sme vychiali, plakali, slzy ronili, potokom ličili, slami sochu sme vzdávali. Bolo to veľmi smutné.

Názov

Bohaté príslovia

Z knihy

Kádanky a ľusténiny

Jiří Žáček

NÍŽIE SÚ VIESENE NÁVRHY RIESEN.

1. Prečítaj príslovia. Rovnakou farbou vyfarbi plôšky s prísloviami, ktoré majú podobný význam.

Keď neprší,
nech aspoň kvapká.Kto prútik neohýba,
strom ľažko zohne.Bez vetra sa
ani lístok nepohnie.Starého psa novým
kúskom nenaučíš.

Ako si ustelieš, tak budeš spat.

Lepší vrabec v hrsti
ako holub na streche.

Bez práce nie sú koláče.

Ako sa do hory volá,
tak sa z hory ozýva.

Kto nepracuje, nech ani neje.

Práca odkladaná,
nebýva vykonaná.Čo môžeš urobiť dnes,
neodkladaj na zajtra.

2. Napíš príslovie a potom krátke rozprávanie, ktorého hlavnou myšlienkovou bude toto príslovie.

Kto druhému jemu hoper, rándo my spadne.

Chlapci mali futsal. Druhoručnému tímu sa darilo mený, prítoči v druhom lime mali výborného strelecta Tima.

Cesta sa rozhodol, že mu záberu šiel s dôsledkom a bude faulovať. Nevyslo mu to a namiesto toho dal vlastný gól.

3. Pokúste sa v skupine vymyslieť príslovia z prostredia vašej školy. Najvtipnejšie návrhy napiš.

Zajtra, ajte, len
nie dnes D.u.,
vrati káidy
čiak.Chybáfer ma, pani
učitelia, bym
som ešte ľstotik.Kto druhému
notu podkladá,
samému sa to
vrati.

Názov

Rozprávka o tatových básňach

Z knihy

Drevorýž tato a jeho rozprávkové varechy

Spirátel'

Tomáš Janovič

VETIE ČI VREDENE NÁRHÝ RIEŠENÍ.

1. Vymysli krátke rozhovory medzi tatom a dcérami. Vpíš ho do bublín.

2. Napiš dve vety o tom, aký je Katin a Tánin tato.

Katlin a Tánin otec je prievratel, ktorý sa pohľaduje sústredil na prácu. Rád sa hraje so slovami.

3. Vymysli a napiš príslovie, porekadlo alebo prirovnanie, ktoré by opisovalo vzťah rodičov a detí.

*Aký otec, taký syn,
aká matka, taká Kata.
Akoby si mame a oba
nypadla.*

4. Akú báseň alebo pieseň ľa rodičia v detstve naučili? Napiš z nej jednu strofu.

*Vydala manička najstaršiu
dečku, vydala ju cez pole.
Keď ju vydávala, tak juž
predala, nechodívať viac
ke mene.*

Napiš, čo nové vieš o prísloviach a porekadlách.

*Cestujú rôzne príslovia a porekadlá, ktoré vyjadrujú
tie isté súčto podobné myšlienky.*

Čauko, bengoši

Ján Návrátil

Stál som nad kópkou črepov ako socha nešťastia a zdalo sa mi, že je to zlý sen. Čakal som, že sa prebudím a zvonček bude znova na polici. Klakol som si k črepom a prehrabával sa v nich, skladal som ich ako puzzle, no len som sa presvedčil, že ich nezlepím. Klenot sa rozobil na milión kúskov. Neporušený zostal len sklený krúžok, ktorý ešte pred chvíľou svietil uprostred farebných plastických kvetov ako okienko a bolo cezeň vidieť korálku – zvončekové srdce.

Čosi mi však bolo prinajmenej čudné. Okrúhle skličko malo zabrusený okraj, akoby vypadlo z okuliárového rámkika. Predtým nikto nevedel, že je do zvončeka iba vsadené, spoj bol dômyselne zamaskovaný dekórom. Priložil som si skličko pred oko, a v tej chvíli som uvidel, čo nenájdete ani v sci-fíčku.

Uprostred črepov stalo dievčatko. Strieborné vlasy, belasé oči, červené líčka. Vyzeralo trochu zmätené, no skôr platilo príslovie: Podľa seba súdim teba. To ja som bol zmätený, ba aj vyfakany.

Najväčšmi na na dievčatku upútali šaty. Mali ten istý tvar, tie isté farby, dokonca aj rovnakú veľmi ako nebohý zvonček. Hádal som, že predo mnou stojí zvončekový duch.

Keby sa dievčatko neozvalo, mysel by som si, že sa mi len marí. „A mám po domčeku. Kde budem teraz bývať?“

„Prepáč, kúpim ti iný,“ jachtal som a tackal sa k zásvuke, kde som mal odložené úspory.

„Nechcem iný,“ vyhlásilo dievčatko. „V tom už býva iný bengoš. Dovoľ mi bývať v tvjom klobúku!“

Na dovolenie nepočkalo, vklzlo do klobúka, čím ešte viac pripomínało ducha. Potom vystrčilo hlavu a požiadalo ma, aby som klobúkom potriásol. „Ako zvončekom!“

Ak ste niekedy stáli zoči-voči tajomstvu, nemusíme vám vysklaďať, prečo som poslúchol. A klobúk zazvonil ako zvonček, z ktorého boli už len črepy. Potom som cez skličko pozoroval, ako z klobúka vychádza žiar, podobná priezračnej mihotavej guli, ktorá sa rýchlo zväčšuje. V tej samej chvíli naplnila celú izbu a ja som sa spolu s dievčatkom ocitol uprostred. Už len odletieť. Zvláštny úkaz trval tak dlho ako chvenie klobúka, ako zvuk. Keď zvonenie utichlo, žiarivá guľa sa rozplynula bez stopy.

Stál som ohromený, akoby som práve vystúpil z lietajúceho taniera.

„Nečuduj sa toľko,“ dievčatko prerušilo mlčanie. „Sme predsa starí známi.“

Skôr by som uveril, že je mimozemštančka. „Vidím ťa po prvý raz.“

„Zato si o mne vedel odmalička,“ presvedčalo ma dievčatko. „Len si nevedel, že vieš. Tvoje uši ma videli od chvíle, keď ťa otec priniesol k tete Adel. Mal si vtedy šesť mesiacov a tri dni.“

Chcel som striebroválsku opraviť, že ušami počúvame, ale zaváhal som. Bola taká krásna, že jej malý omyl, malá chybčička pristala.

Pravdou však je, že mi zvuk zvončeka, teraz už zvuk klobúka, bol naozaj známy. Odmalička som mal rád práve tento zvonček. Spomenul som si, že kedysi som hovoril zvončeku Cengálka. *Dajte mi Cengálku! Chcem Cengálku!*

A dievčatko ma prekvapilo znova: „Kedysi si nazýval zvonček mojím menom. Hovoril si mu Cengálka.“

Nevedel som, či mi číta myšlienky, alebo si to pamätá. V mojej hlave zostal len zvonček. A ešte otec, teta Adela a strýko Felix, ktorí mi zvonček zavše podali a dávali pozor, aby mi nevypadol z rúk.

Znova som potriásol klobúkom a s úžasom som pozoroval žiaru, ktorá ma obklopila. Bez sklička pred okom som počul iba zvonenie.

Namiesto zvončeka som položil na policu cengajúci klobúk a spratával črepy. Nikdy som tak nedbal o poriadok v svojej izbe ako vtedy. Klačiačky som všetko pozametal, hrabal lineárom pod gaučom aj skriňou, a napokon som prešiel ešte dlaňou po koberci. Každý zabudnutý čriepok znamenal bombu s rozbuškou. Ani na pamiatku som si nenechal čriepok, hoci aj zlomky zvončeka sa spájali s naším rodokmeňom. Relikvie som nasypal do papierového vrecka a uložil ich na samé dno smetníka. Nevedel som odhadnúť, dokedy sa mi podarí udržať stratu zvončeka pred otcom v tajnosti, a následky už vonkoncom nie. Otec bol spojený so zvončekom pupočnou šnúrou.

Potom som vzal skličko a pozeral cezeň na Cengálku. Sedela na klobúku pripravená v každom okamihu zazvoníť. Pre mňa bola dodatočnou náhradou za zvonček, ba výhodnou náhradou, akoby som vymenil kameň za diamant. Niekoľko ráz som potriásol klobúkom a pozoroval mihotavú žiaru, ktorá ma pohltila ako priehľadná kozmická loď. Tajomstvo je ako magnet, šíri okolo seba neviditeľné vlny, ktorých účinok je ohromujúci. Až teraz som zistil, že zvonček ma odmalička neprifahoval iba svojím lahodným zvukom a dekórom, ale hlavne tajomstvom, ktoré sa volalo Cengálka.

„Odkedy si bývala v zvončku?“ spýtal som sa tajomnej striebrovlásky.

„Odvedy, čo ho zhotovil MAJSTER AKUSTIKUS,“ odpovedala tak samozrejme, až ma zmiatla. Bud si presibana a doberáš si ma, alebo nevieš, čo je kalendár, pomyslel som si.

„Podľa toho máš najmenej päť rokov,“ poznamenal som vyhýbavo, aby som dievčatko nebodaj neurazil.

„Oveľa viac ako päťsto,“ vyhlásila Cengálka. „Aj viac ako päťtisíc, ako päť miliónov. Na číslach vobec nezáleží. Len ľudia strihajú večnosť na kalendáre.“

Keby to povedal niekterý kamarát, vedel by som, že blufuje. Cengálkine slová som však musel zvažovať na lekárnických váhach. Nedalo sa jej veriť ani neveriť. Narobila mi v hlave poriadny mišmaš.

NIEČIO SÚ LONVNÁVRHY ZÍCTENÍ.

„Kde si bývala predtým?“

„V kamienku,“ odpovedala rovnako záhadne.

„Zvonila si v kameni?“

„Keď sa kotúľal a narážal do iných kamienkov,“ uprela na mňa belasé oči a po chvíľke dodala: „Potras ešte klobúkom! Keď zvoním, vznášam sa naraz všetkými smermi a zo všetkých strán pozerám na svoj nový domček.“

Rád som jej splnil želanie a skličkom som pozoroval, či sa naozaj vznáša všetkými smermi. Naisto som to mohol tvrdiť len o mihotavej guli. Cengálke sa zrejme iba zdá, že sa vznáša, skôr len sníva. Napokon som mohol povedať, že sa vznášam s ňou. V žiari ľahko podľahneme ilúzii.

Zaujímali ma však iné otázky a nevedel som, ktoréj dať prednosť. Kto bol Majster Akustikus? Kedy žil? Kde žil? Aký bol?

„Poznala si Majstra Akustika?“

„Pravdaže som ho poznala. Bol alchymistom. Skličko, čo máš v ruke, nazval *okulusauris*, čiže *okoucho*.“

„Okoucho?“

„Lebo cezeň videl, čo počul, a počul, čo videl. O bengošoch nikomu nepovedal. Zvonček zhotovil až na sklonku života, aby mal kam okoucho ukryť.“

(Z knihy Čauko, bengoší!)

Čo myslíš, prečo sme do pracovného zošita zaradili práve túto ukážku? Svoju odpoveď zapíš.

Myslím si, že nikdy si aj najobľúbenejšiu veci neobjavíme, nikdy si môžeme väčšinu aj niesť, čo sme predtým nerideľi, alebo si to môžeme predstaviť...

O bájkach

MYSLÍM SI, ŽE...

... bájka je krátky príbeh o živote zvierat, ale aj ľudia. Vyplňa a nás poučenie.

Čítanka, strana 28

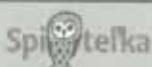

Názov

Ako k nám prišla bájka

Z knihy

Kohút a líška

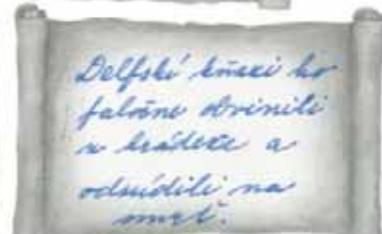
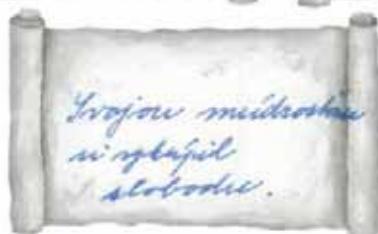
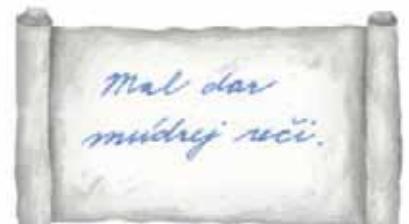

Spišteľka

Hana Benediková

1. Napíš päť informácií o Ezopovi.

NÁRH ZLOŽENIA:

2. Označ správne odpovede. (Môže ich byť aj viac.)

Bájka je:

- a krátky text s informáciami o živote zvierat;
- b krátky vtip o vztahu ľudí k zvieratám;
- c krátky príbeh, ktorý prináša ponaučenie;
- d krátky vtipný opis zvierata.

Postavy v bájkach môžu byť:

- a zvieratá;
- b ľudia;
- c rastliny;
- d veci.

3. Z písmen zlož mená troch bájkarov.

Ezop

Kryštof

Záborovský

	Názov	Korytnačka a zajac
	Z knihy	Crook'sí bajky
	Spisatel'	Ezop
Putozita: Elená Žimovicová		

	Názov	Kohút a líška
	Z knihy	Crook'sí bajky
	Spisatel'	Ezop - v podamí Andreja Hliackeho

	Názov	Labuť, štuka a rak
	Z knihy	Bajky
	Spisatel'	Ivan Andrejevič Krylov
Putozita: Ján Strasser		

NIEŽIE JE LEN NÁZOV VIESENIT.

1. Napiš, aké ponaučenie vyplýva z bájok v čítanke.

Korytnačka a zajac

Kohút a líška

Labuť, štuka a rak

Vylíval ďalšie
moží nichody
prevýšiť aj nadanie,
ak ho človek naráži.

Kto druhomu jemu
hope, sám do nej
pradne.

Trba hľať spolu
jedným smereom.

2. Vyhľadaj v knižnici knihy s bájkami. Napiš názvy niekoľkých bájok.

PEŠ A LEV, JELENÝ PRI JAZIERKU, PEŠ A KUSOK MÄJA,

VOLY A VOZ, PRASA A OVCA, LEV A MYŠ, KOHÁR A BYK,

MESTSKÁ MYŠ A POČNA MYŠ, LÍLKA A VRANA, DIVIAR A LÍLKA

SOMÁR A YEHÓ TIEN, LENÁ JAZDEL, VČELÁR A VČELY

Názov

Bájka o elektrickom drôte

Z knihy

čil' delektron

Spirátel'

Ľubomír Feldeka

NÍZKIE SÚ VREDNOVÁ NÁVRHY ZÍČESEVI.

1. Napíš, v ktorých situáciách môžeš využiť ponaučenie z bájky Ľubomíra Feldeka a ako.

Nefeba na siedencov
viďe automaticky uvaľať
kráčky, lebo sa ich
nenaučia uvaľovať
sami.

Bracíkovi bete pomôcť
pri otliehaní, ale keď je
dost čas, neba ho nechat,
aby sa už skibal sám,
inak to bude stále riakávať
od infek.

2. a) Napíš bájku o niektornej dvojici zvierat.

Chameleón a mucha

Sliepka a dážďovka

Opica a blcha

Muska vyletela z domu. Čoľ pred odchodom jej mama
poradala: „Neleť ako splasená, rúmaj si svet okolo seba, rov do
môže byť aj netesnečný.“ Ale muska si len zabručala svoje
a lekla sa i sam, hore i dol, spravo i vľavo. Bravala
a lekala splasené, noč si novému. Ju si tak osimol chame-
león a čakal na vhodnú príležitosť. Keď bola dosť blisko,
neskor ju uložil v prehlbok. Správnosť nikdy mi je dosť.“

- b) Podčiarkni vetu, v ktorej je ponaučenie.

O autorských rozprávkach

MYSLÍM SI, ŽE...

... autorská rozprávka je *rympšlený príbeh s rôznymi bylinkymi, aniakami, má autora, môže byť aj súprava, plná fantázie.*

Čítanka, strana 33

Názov	Rozprávka o malom „a“
Z knihy	Kam chodia na zimu zmeškinári
Spisovateľ	Daniel Hevier

NIEčio si uvedeno len návrhy kresení.

1. Prečítaj si informácie o pochode. Napiš, prečo spisovateľ napísal pre malé „a“ práve takúto hudobnú skladbu.

Pochod je hudobná skladba, ktorá sa hráva pri slávnostných príležitostiach, na ktorých ľudia kráčajú, pochodujú v rovnakom rytme. Podobné piesne si spievali vojaci pri dlhom pochodovaní vo vojnách. Spievanie im pomáhalo vydržať dlho kráčať a dodávalo im odvahu.

Spisovateľ napísal pochod pre malé a preto, aby sa netálo, ľahšie a veselšie si tak mohlo hrať a celom a dodalo si tak odvahu.

2. Prepíš veselý pochod pre samohlásku „a“ a dopíš k nemu ďalšie dva verše.

alamanda salamandra,
malá randa ratanda;

halapartná šešapalná,
karafa a kacabajka,
saláfalka salalajka,
a - a - a ...

alaalabana, rana, dáma,
abahana, tana, saláma.

3. V Rozprávke o malom „a“ ti spisovateľ prezradil, ako dokáže rozoznať zvonenie rôznych postáv. Skús vymyslieť text, prípadne aj melódiu zvonenia nahnevaného suseda, ktorý nemôže spať, lebo u susedov hrá nahlas hudba.

Glo-ko kud-su!

Ti-cho, - pro-sím!

Ti-cho, - pro-síím!

1. Označ krížikom, kde sa ti podarilo nájsť knihy Daniela Heviera a či ich máš prečítané.

	V domácej knižnici	V školskej knižnici	V miestnej knižnici	Nepodarilo sa mi nájsť.	Mám prečítané.
Vtáci v tanci			X		
Nevyplazuj jazyk na leva	X				X
Krajina Zázračno			X		
Skladací dáždnik a dáždnikový skladateľ					X
Futbal s papučou					X
Fúzy od čokolády					X
Vianočná pošta			X		
Básnička ti pomôže	X				
Kam chodia na zimu zmrzlinári		X			X
Nám sa už zase nechce spať			X		
Päťka z nudy			X		
Strašidelník			X		
Heviho diktátor		X			
Xaver s nohami do X			X		

2. Prečítaj si niektorú z kníh Daniela Heviera. Urob si o nej záznam.

NÁJRH ZÍČENIA:

ČITATEĽSKÝ DENNÍK

Názov diela:

Meno autora:

Meno ilustrátora/-ky:

*Nevyplazuj jazyk na leva**Daniel Hevier**Illustrátor Myško*

Napíš, či je text v knihe poéziou alebo prózou. Zdôvodni.

V knihe sa nachádzajú básne - poézia ale aj próza. Básnický text je riebaný vo veruchoch a posudzujete sa oznámy v riadku.

Napíš, či je text v knihe umelecký alebo vecný. Zdôvodni.

Text v knihe je umelecký, pretože je plný výmyslov a fantázie.

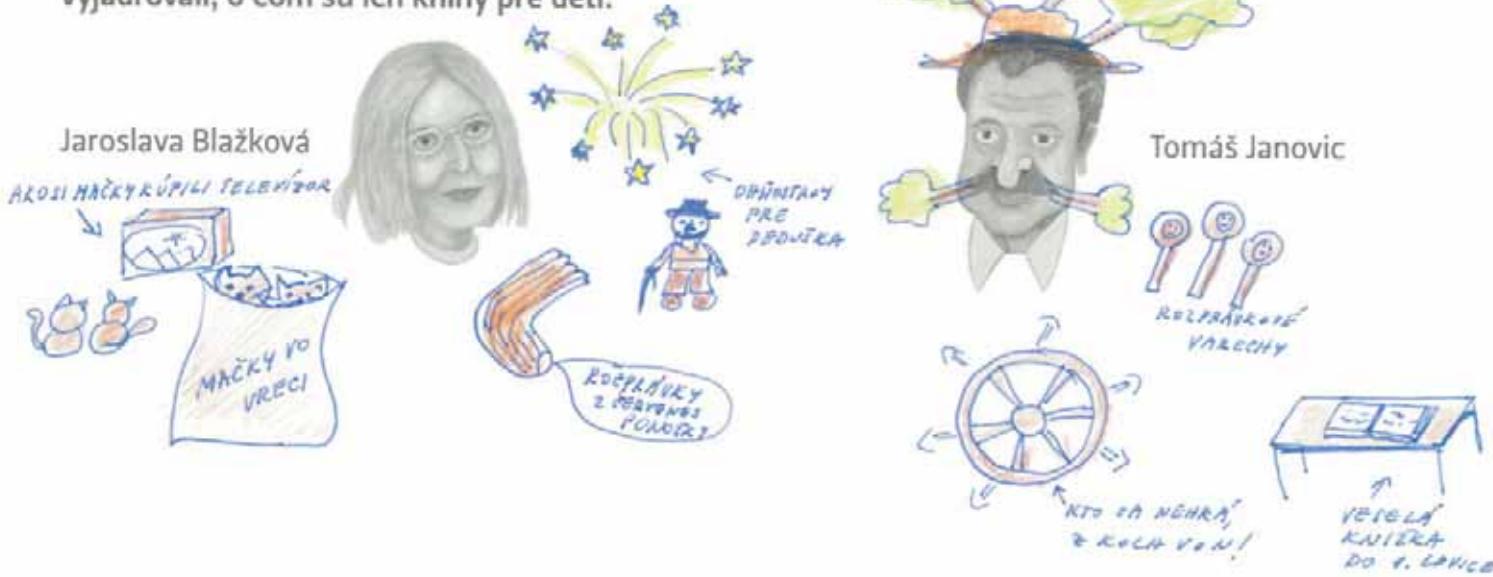
Napíš, čo ti bolo v knihe najviac smiešne.

Najimiernejšia bola PIPI BAŠEN ď o rajčiku s pukrapením.

Ako sa stať rozprávkarom?

NÁVRH RIEZENIA:

1. Prezri si obrázky spisovateľov v čítanke na s. 37. Pokús sa dokresliť obrázky spisovateľov tak, aby vyjadrovali, o čom sú ich knihy pre deti.

2. Autorské rozprávky zobrazujú niektoré javy a problémy dnešného života.

Napiš, o čom by podľa teba spisovatelia mohli rozprávky napísať.

3. Doplň do poučky o autorskej rozprávke chýbajúce slová. (Pomôž si poučkou v čítanke na s. 35.)

Autorská rozprávka je vymyslený príbeh, v ktorom sa prelínajú

skutočné a fantazijné javy. Môžu v nej vystupovať rôzne vymyslené

bylinky, hovoriace vláčiky, rastliny a veci.

Na rozdiel od ludovej rozprávky v autorskej rozprávke poznáme jej autoru. Najnovšie autorské

rozprávky sú písané súčasným jazykom, využívajú humor,

hru, fantaziu a zobrazujú niektoré javy

a problémy dnešného života.

Názov	Cítačiar a autá
Z knihy	Pohrajme sa s rozprávkami
Spisatel'	Gianfranco Rodari
NIESTE JE VYDANÉ LEN NÁVRHY RIEŠENÍ.	

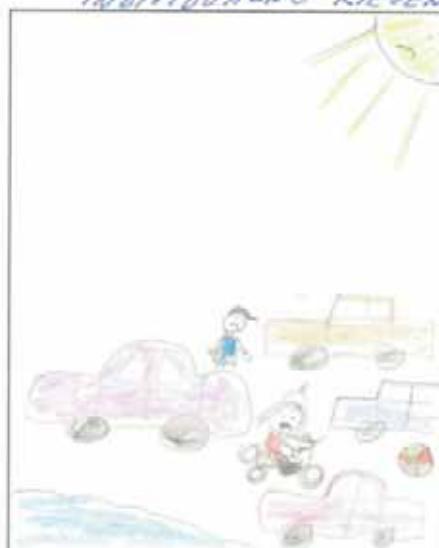
1. Nakresli ilustrácie k rôznym zakončeniam rozprávky v čítanke na s. 40 – 41.

Ilustrácie ukáž spolužiakom. Zistí, či vedia, ku ktorému zakončeniu ktorá ilustrácia patrí.

INDIVIDUÁLNE RIEŠENIE

INDIVIDUÁLNE RIEŠENIE

INDIVIDUÁLNE RIEŠENIE

2. Pokúš sa napísať hlavné myšlienky rozprávky s rôznymi zakončeniami.

Rozprávka s prvým zakončením

Cítačiar chcel oslobodiť mesto od aut, vybudovať priestor pre ľudov. Ľudia aj za cenu straty.
(Ozn.: netreba sa ekologické niesť.)

Rozprávka s druhým zakončením

Cítačiar musel odísť a náleto rostalo ako prdeljiny, metri ľudia netušili ochotnú nič obeturat.

Rozprávka s tretím zakončením

Najlo sa iní niesinie vhodne pre neličkoh - bol priestor na hry a oddech, ale aj na cestovanie a dopravu.

3. Nakresli alebo opíš dopravný prostriedok, ktorý by v meste nespôsoboval žiadne problémy.

Názov	Zákaz stavania snehuliakov
Z knihy	Snehuliacke oskory
Spisatel'	Ján Uličiansky

NIE SIE SÚ VYEPENÉ NÁRHY RIECI.

1. Napíš osnovu autorskej rozprávky Zákaz stavania snehuliakov.

1. V mestách bolo zakázané stavať snehuliakov.
2. Deti stavali snehuliakov zo sivého snehu za mestom.
3. Snehuliaci sú mizli.
4. Detektív sa ujal prípady a zistil, že odchádzajú za čiernym vzduchom.
5. Deti a detektív bojovali ktoroukoľvek za tiež sneh.

2. Porad ľuďom, ako sa majú správať, aby deti mohli stavať čistých snehuliakov. Zvládneš to aj bez použitia slov začínajúcich sa predponou ne-? Skús to.

Kúdia by sa mali hrávať ekologicky. Mali by separovať odpad - hnediak "ho". Mali by recyklovať, používať ekologické čistiace prostriedky. Nicmôr by mali darovať druhým ľuďom. Mali by čistiť okolie a udržiavať poriadok. Mali by rypaťať trávy, stromy a starat sa o ne.

3. Napíš návod na stavanie snehuliakov.

Pomôcky: sneh, konáriky alebo mesta, čiapočky, gombíky alebo kamienky, rubácie, sál, matica.

Postup: Ťeta zo snehu vyrobiť tri guľy:

najväčšiu dole, strednú a malú na hlavu, potom ich ťeta uhladiť a postaviť na seba. Možeme dorobniť aj ďalšie menšie guľy na „ruky“ a „nohy“. Na hlavu snehuliakovi dáme čiapku (prípadne kameň), namiesto nosa matica, namiesto očí, nos a gombík alebo kamienky alebo uhlíky a „ruky“ mu dáme rukavičky alebo mesta.

Názov

Les

Tomáš Janovič

NIESTE SÚ VYEDENÉ LEN NAKRHY RIEČONÍ.

1. Doplň do bublín, o čom sa literárne postavy z textu Les rozprávali. (INDIVID.RIEČENIE)

2. Vymysli iné vtipné mená literárnym postavám horárovi a zlodejovi. INDIVID.RIEČENIE

3. Nakresli, ako by sa obliekol horár Ondrej Peň, keby chcel stromy potešiť počas Veľkej noci.

horár Dušákov

zlodej Pilla

Napíš, čo si sa dozvedel/-a o autorskej rozprávke.

Ma' autora, obávajúce fantastické ľahy a súberie sa preplňujú rovinou.

Rozprávka malíčkého Malíčka o malom chlapcovi a malej farbičke

Jaroslava Blažková

Bol raz jeden malý chlapedž, – rozprával trpaslík, – a ten mal malú železnú farbičku. Nakrežil trávu, žromy, želenú žabu, želené žlnče, želeného pšidžka a malú želenú myž. Na viadž mu farbidžka nestadžila. Vyfarbil ju čelú takže už nemám o čom rožprávať. To je rožprávky koniedž.

– No ale toto, – hneval sa Marek. – Veď to nebola žiadna rozprávka! Počúvaj, Malíček, ty tuším rozprávky nepoznáš!

– Čo by žom nepožnal. Požnám. Dobre požnám! Ale malé!

– Tak to, prosím ťa, skús znova, ale nech je to už rozprávka!

– Bol raž jeden malý chlapedž, – začal trpaslík, – a ten mal malú baterku. A žvietil ži a žvietil, až ju vyžvietil. A to je rožprávky koniedž.

– Ty si robíš posmech! To predsa nie sú žiadne rozprávky!

– A žú a žú, aby ži vedel! Krážne rožprávky. Len žú malé, – hneval ža Malíček. – To nie je krážna rožprávka? Že bol malý chlapedž a ten mal malú čokoládovú žovu? A čmúľal, až ju vyčmúľal, a to je rožprávky koniedž.

– Koniedž, koniedž – pekný koniedž! Šužlavé rožprávodžky. Že bol raž jeden malý chlapedž a ten mal malé mydielko a mydlil, mydlil, až ho vymydlil, a to je rožprávky koniedž.

– Prosím ťa, už mlč! Už to nechcem počúvať, – kričal Marek.

– A bol raž jeden malý chlapedž a bol, – kričal Malíček.

– Viem, a ten mal malé auto a hral sa s ním, kým ho nepokazil. A to je koniec. A mal malého šarkana a ten utelel. A to je koniec. Nechcem ich. To žiadne rozprávky nie sú, pravda, pán učiteľ?

– V správnej rozprávke majú byť dobré príklady, aby sa deti učili a poučili. A keď sa poučia, je rozprávka správna, – povedal pán učiteľ Ukazováčik.

– V rozprávke majú byť dobrodružstvá a zvieratá a lesy a polia, – povedal horár.

– V rozprávke majú byť krásne dámy a hrdinovia, – volal čatár Palec a dival sa pritom na malú dvornú dámku.

– V rozprávke majú byť krásne dievčiny a krásni mládenci, krásne slová a krásne skutky, – tvrdila

jemne dvorná dáma a pôvabne sa usmiala na čatára.

– V správnej rozprávke majú byť...

Rredkovky! Hrrnce! Handričky!

Rrohy! Rruže! Bosorrky!

Krráli! Hrrable! Strrašidlá!

Búrrky! Hrrózy! Búrrske orechy!

To sú rozprávky!

Dobrá rozprávka nad zlatom!

Vérru! – revala andulka a najmenší Malíček ju prekrikoval:

– Bol raž jeden malý chlapedž a ten požnal malú pežnidžku a žpieval a žpieval, až dožpieval. A to je rožprávky koniedž. To nie je krážna rožprávka? To je krážna rožprávka!

– Nie je! – volal Marek.

– Je. Ale je malá. A nič vedzne netrvá, aj rožprávka žvoj koniedž má!

– Lenže tie tvoje rozprávky majú iba koniec. Iné nič. Kde sú v nich dobrodružstvá?

– Kde sú zvieratá, hory, polia?

A andulka:

– Kde sú krrásy, krrásy, krrálovné!

Rryby, rraky, barretky!

Kde je prravda? Kde je prravda?

– A kde sú dobrré prríklady? – volal pán učiteľ Ukazováčik celý pomýlený a tiež začal ráčkovať.

Zasa všetci hovorili jeden cez druhého, vtáčik v kletke škriekal, malý Malíček pištal, strhol sa taký rev, že pribehla pani učiteľka.

– Čo sa robí? Čo je to tu za krik? Čo to má znamená?

– Keď on mi rozpráva také rozprávky, čo nie sú žiadne rozprávky! A vraví, že to rozprávky sú. A ešte aj šužle, – nariekal Marek.

– Kto?

– On! Ten trpaslík Malíček.

– Tento. Čo sa posledný vydúbal, – ukázal na nožku.

– Fí, – spravila pani učiteľka a zakryla Markovi nohu dekom.

(Z knihy *Rozprávky z červenej ponožky*)
INDIVIDUALNE ZLOŽENIE

Čo myslíš, prečo sme do pracovného zošita zaradili práve túto ukážku? Svoju odpoveď zapíš.

Chtoži venujú ročne rozprávky, ale jedno majú spoločné, a to je dobro zdrojujú a napokon dobre rady a súťaži nad zlom.

Hlavné menu

- Hlavná stránka
- Murov denník
Pozvánky
Vitačky knih
- Murove chute
- Muro nakupuje
- Pre malických
- Predškoláci
- Prvé čítanie
- Skoláci
- Nevidiaci
- Pradenie
- Fotogaléria

www.murovacitaren.sk

Portál zameraný na propagáciu literatúry pre deti

Ponuka návštěvníkom:

- recenzie,
- názory odborníkov,
- informácie o autoroch a ilustrátoroch,
- aktivity knižnic,
- informácie z vydavateľstiev,
- informácie o súťažiach, vitačkách a udalostach v detskej literatúre.

Pre vydavateľov
detských kníh:

- Posielajte nám anotácie noviniek a naskenované obálky kníh. Uverejníme ich na stránkach portálu i na facebooku, spropagujeme akcie týkajúce sa detských kníh, ktoré pripravujete.
- Len nám napište.

Kontakt:

gabriela.futova@gmail.com

Nové knihy

Andrea Gregušová:
Operácia Orech
a iné dedkovinyPetra Nagyová-
Džerengová:
Klára a mŕtvyMaeve Friel:
Ryška Lily: Zrodila
sa hrdinka!René Goscinny,
Jean-Jacques
Sempé:
Malý MikulášRóbert
Beutelhäuser:
Barbarská Slovania

1. Vysvetli význam cudzích slov na Murovej internetovej stránke. (Pomôž si Slovníkom cudzích slov alebo internetom.)

recenzia

propagácia

portál

facebook

anotácia

naskenovať

spropagovať

Knihozrút Muro

Gabriela Futová

Muro je typický kocúr – v maškrtach rád preberá. Nedá sa zlákať na hocičo. Elegantne sa uloží na policu a v teple, v pohodlí si vyčíha chutnú knížku. Vraj je to pre kocúra čudná strava? Nuž, kazisvetky myši Murovi zaváňajú kanálovou kultúrou. Odkedy Muro zmenil svoje chute, stal sa z neho dokonalý knihozrút.

Čo má však chudák robiť, keď už prečítať všetky knížky zo svojej čítárne? Tu je každá rada dobrá, ba dokonca aj rada od starej myši. Vraj má ísť do knižnice.

„Do knižnice?“ zvolal Muro a fúzy sa mu zježili.

„Veru, do knižnice,“ pritakala myš. „Tam nájdeš kníhy od výmyslu sveta. Lebo, Muro, priznaj si, do svojej police nestíhaš nakupovať všetko.“

NÁVRH RIEŠENIA:

„Do knižnice nechodí!“ pípla malá myška. „Tá je len pre veľkých. A pracujú tam staré mrzuté knihovníčky, ktoré kričia, len čo pípnem trochu hlasnejšie. A je tam hrozná nuda. Fakt hrozná.“

„Nepočúvaj ju,“ zamrmrla stará myš. „Je ešte mladá a neskúsená. Očividne do knižnice nechodi, baví ju len facebook a online hry. Náhodou to dnes v knižničiach vyzerá úplne inak. Aj minule som čítala, že sa v jednej knižnici premenili všetky deti na rozprávkové bytosti a celú noc vystrájali.“

„Noc? Vari sa do knižnice chodi aj v noci?“

„Tiež som sa čudovala,“ mykla stará myš ňufákom, „ale vraj je to teraz móda, nocovať v knižnici. Čo nocovať? Vystrájať! A predstav si, že s detmi vystrájali aj knihovníčky.“

„To si neviem vôbec predstaviť,“ vzdychol si Muro. „Asi by som sa tam mal ísť pozrieť.“

(Z internetovej stránky Murova čítáreň)

2. Porozmýšľaj a napíš, čo všetko by deti mohli v knižnici robiť počas Noci v knižnici.

Mohli by si čítať knítku napríklad počas čitateľského maratónu.

Mohli by si zorganizovať prebeh a knítky, nahrať divadlo, vystaviť knítky, nové ilustrácie, vymyslieť nové kníčiky alebo pokračovanie prebeh...

Murova poradňa

Muro sa nakoniec ako správny knihožrút tak veľmi skamarátil s detskými knihovníčkami, že sa naňho začali obracať detskí čitatelia s prosbou o radu.

NÁVRH RIEŠENIA:

3. Napíš Murovi list do čítárne.

- a) List najprv napíš a prečítaj rodičom alebo pani učiteľke/pánovi učiteľovi.

Milý Muro,

chcel by som, aby do knižnice opäť prišiel pán Meknička.

Jozko Bednář

- b) Podľa ich rád list prepíš.

Milý Muro,

chcel by som, aby do knižnice opäť prišiel pán Meknička. Prosím, posadiť mi:

Dakujem. Tvoj Jozko Bednář

jozko.bednar@gmail.com

- c) Potom pošli list Murovi do poradne na adresu listpremura@murovacitaren.sk a počkaj na odpoveď. Odpoved' si napíš do pracovného zošita alebo si ju vytlač a nalep ju sem.

Milý Jozko,

zaúčili sa pani knihovníčkov alebo za pani redaktorou knižnice
a popros jiu, aby skúšala opäť povrať pána Mekničku. Vrátiť
ho rada urobí.

Zabaví ňa Muro.

Komu: listpremura@murovacitaren.sk

Predmet: Ako sa zapísat do knižnice

Milý Muro, chcem sa zapísat do knižnice, ale neviem, ako to mám urobiť. Čo mi poradíš? Anka, anka@veselakopa.com

Re: Ako sa zapísat do knižnice

Komu: anka@veselakopa.com

Milá Anka, popros mamku, očka alebo niekoho dospelého z rodiny, aby s tebou zašli do knižnice, a tam povedz, že sa chceš zapísat. Paní knihovníčka sa určite veľmi poteší. Vystaví ti čitateľský preukaz a potom už budeš môcť chodiť do knižnice aj sama. Na zápisné si priprav nejaké drobné, ak chceš vedieť presnú sumu, pozri si internetovú stránku knižnice. Je však celkom možné, že práve tvoja knižnica zapisuje deti úplne zadarmo. Muro

Komu: listpremura@murovacitaren.sk

Predmet: Mám strach

Milý Muro, stala sa mi taká vec, zabudol som vrátiť knižku načas a teraz sa bojím ísť do knižnice. Ďuri, duri@vsetkozabudnem.com

Re: Mám strach

Komu: duri@vsetkozabudnem.com

Milý Jurko, návštěvu knižnice určite neodkladaj. Vezmi knížku a chod' ju pekne vrátiť, teta knihovníčka ti určite neodtrhne hlavu. Pravdepodobne zaplatíš pokutu a bude to vybavené. Nabudúce si však pre istotu poriadne poznač dátum vrátenia knihy, vyhneš sa tak stresu a pokute. Muro

O divadle

MYSLÍM SI, ŽE...

NIEČIE SÚ SVEDZENÉ NÁVRHY RIESENÍ.

Čítanka, strana 47

... divadlo je mesto, kde hieru pod vedením režisera hrajú divadelné hry na scénu pre divákov.
... divadelná hra je dramatická hra, ktorá sa hra v divadle.

- a) Zistí, ktoré divadlá sa nachádzajú v tvojom okolí. Napíš, ako sa volajú.
- b) Zistí a napíš, ktoré divadelné predstavenia pre deti majú tieto divadlá v programe.

Názov divadla	Názov divadelnej hry pre deti
Slovenské národné divadlo	Muchárik - Kočičík
Nova scéna	Bayaja
Divadlo P. O. Kriegoslova	Tri pravialky
Bratislavské bábkové divadlo	Opice a mačaj police
Divadlo Jaya	Diváčka a Romantikintanton

- Napíš názov divadelnej hry, ktorá ťa v poslednom čase najviac zaujala. Napíš krátky text o hre a o ľuďoch, ktorí ju pripravili.

- Nakresli postavu, ktorá sa ti na predstavení najviac páčila. (Ak máš fotografiu, môžeš si ju sem nalepiť.)

Dorotka

Cárodejník z krajiny Oz

(Cárodijské země Oz)

Tidela som toto krásne

predstavenie v divadle POLÁRKA

v Brne. Scénár napísal

Pavel Trnálek, režíroval Michal

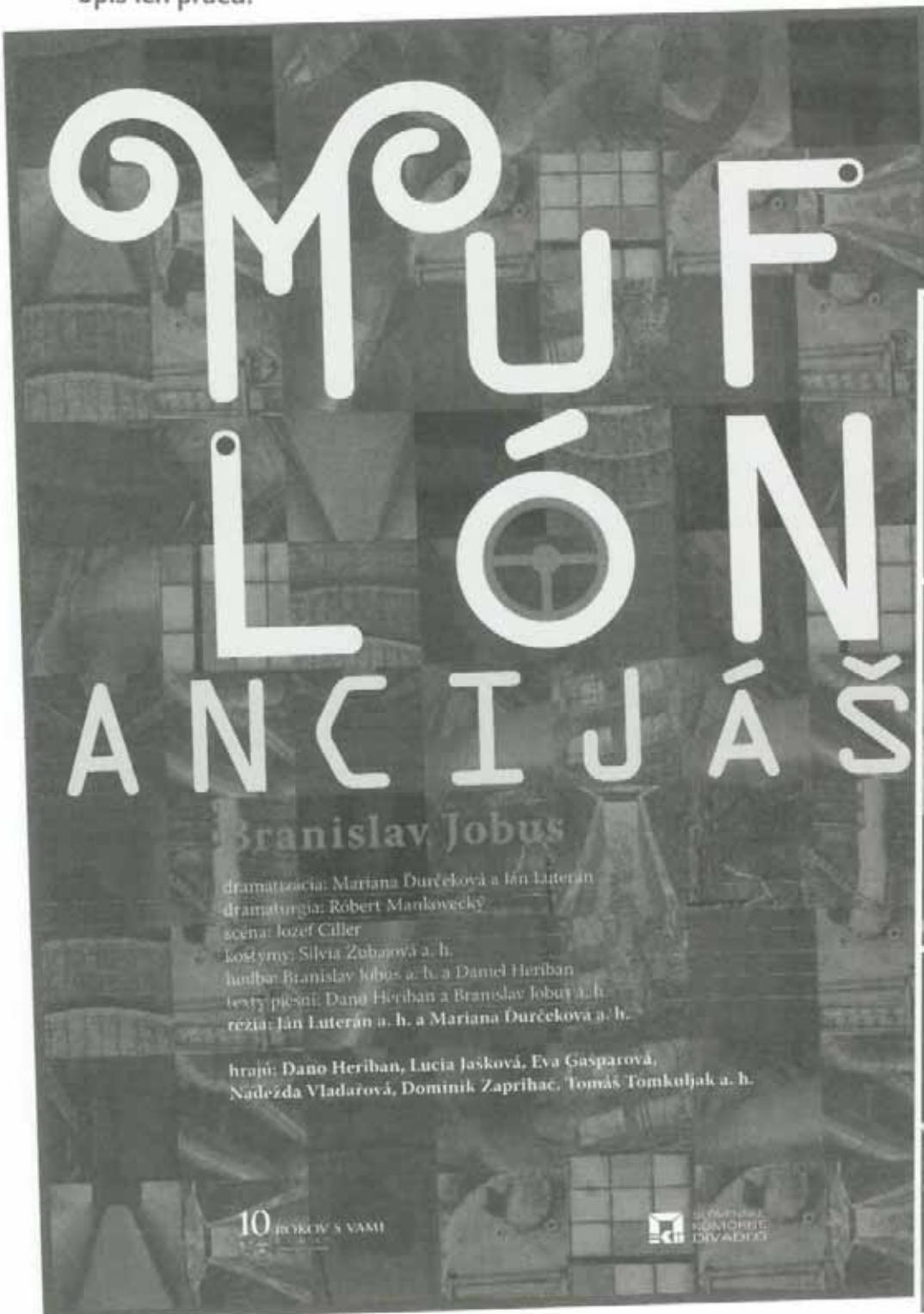
Topucha. Hudbu složil Mario

Burzí. Klami postavu Dorotku

hrála Alžbeta Filipová. Ďalšie

dôležité postavy sú: Kastor, Blešák, ker, veľký Oz, leta, myška ...

4. Preštuduj si plagát k divadelnému predstaveniu Muflón Ancijáš, ktoré uvádzajú v Slovenskom komornom divadle v Martine. Napiš päť mien ľudí, ktorí sa zúčastnili na príprave predstavenia. Opíš ich prácu.

NÁRHODIE:

Predstavenie Muflón Ancijáš režírovali Ján Luterán a Mariana Durčeková.
Bez ohľadu, či boli načudobalí s podbodom hercami, storých rádili a oplyňovali:
Scénu vymyslel a vybrobil scénograf Jozef Ciller. Teatly písali náročné
Branislav Jobus a Daniel Heriban. Skladali ich a jednotlivého
scénarov.

Názov	<i>Režisér</i>
Z knihy	Počkaj, ešte nehráme
Spisatelka	<i>Natalia Ľanská</i>

NIESTO SÚ VIEDENÉ NÁRHY RIEŠENÍ.

1. Napíš, čo môže hovoriť režisér svojim spolupracovníkom.

2. a) Prečítaj si v texte *Režisér* o tom, aká dôležitá je pri príprave divadelného predstavenia koncepcia.
 b) Spomeň si na rozprávku *O medovníkovom domčeku*. Navrhni dve rôzne koncepcie divadelnej hry o tejto ľudovej rozprávke.

Prvá koncepcia:

Marcha je ta iba rota ako občiná jútata. Keď delí premičiu jednu, premičiu obe.

Druhá koncepcia:

Deli sa srdcia v tvojich očiach je prelli zaujímavý a ustarostlý, nemá na mne čas, deli mi odhalené mase.

- c) Prečítajte si so spolužiakmi svoje koncepcie.
 Napíš si koncepciu spolužiaka, ktorá ťa najviac zaujala.

Spolužiakovova koncepcia: *Deli sú roklopáčne, nijazomé, nechôr so odkúpiť, možasť si s tým pocadia a ponúka sa a doho.*

1. Označ križíkom, kde sa ti podarilo nájsť knihy Jána Uličianskeho a či ich máš prečítané.

	V domácej knižnici	V školskej knižnici	V miestnej knižnici	Nepodarilo sa mi nájsť.	Mám prečítané.
Adelka Zvončeková		X			
Rozprávková torta			X		
Veverička Veronika	X		X		
Drak Plamienok			X		
Podivuhodné príbehy siedmich morí		X			
Kocúr na kolieskových korčuliach			X		
Rozprávky z palety	X		X		X
Malá princezná	X				X
Štýria škriatkovia a vília			X		
Analfabeta Negramotná		X	X		
<i>Prehliadka vŕbor</i>	X		X		X

2. Prečítaj si niektorú z kníh Jána Uličianskeho. Urob si o nej záznam.

ČITATEĽSKÝ DENNÍK

NÁVRH RIEČOVNÍKA:

Názov diela:

Meno autora:

Meno ilustrátora/-ky:

Malá princezná

Ján Uličiansky

Milá Koptáč

Zamysli sa nad názvom diela. Napíš, prečo Ján Uličiansky pomenoval svoje dielo práve takto.

Malá princezná - malá predčasne narodené dievčačko sa súťaží s bratmi poľovať na kráľovu inú knihu - na Malého princea. Je rozmazaná, nerovná. Vola sa ťa aj puto, ešte ju ťa mama volala ešte pred narodením.

Navrhni dielu iný názov. Svoj návrh zdôvodni.

"Hľadanie manu" - tento názov by vyskloval dobrodusnosť hľadania manu „manu“ sú rôzne, majú rôzne vlastnosti, ona by mala rozpoznať, ktorá je ta jej, teda, pretože je Malou princeznou, a to napríklad tomu, že sketáva rôzne ľudí zamysňuje na seba. Možno ťa hľadáme s Malou princeznou len manu, ale i ňa.

Názov

Kocúr na kolieskových korčuliach

Z knihy

Sedem rozprávkových hier

Ján Uliciansky

NAVRH ZIEŠTENÍ:

1. Napíš, ktoré vlastnosti mal Martin a kocúr Markus.

2. a) Podľa návrhov v rámkoch napíš, ako by mohol príbeh o Martinovi a Markusovi pokračovať.

Markus dá Martinovi zlaté dukáty po svojom pánovi.

alebo

Martin si kúpi kolieskové korčule.

alebo

Martin sa zobudí a zistí, že sa mu o kocúrovi len snívalo.

*Chcel by si na ne kúpiť
holiskové korčule,
ale risti, ktoré mi už
neplatné. Dukáty daruje*

*Myslím si, že by
to mohlo podelať
práve takto; Martinovi kamaste, aby on
by sa tak učil
jeden jeho sen.*

*Kedysi si, ak by
to bolo plné mal
práve takto; Martinovi kamaste, aby on
mu už nebolo tak
smutno a bude aj v
mireť o tom, kde ho mať.*

- b) Prečítaj si knihu Sedem rozprávkových hier a napíš, či sa tvoj návrh zakončenia podobal zakončeniu v knižke. V čom sa podobali?

*Kocúr mu rády prišiel na pomoc, keďže to Martin potreboval
v Martinovom živote sa začali dať zládne veci - rozprávky,
tak sa Martin, ale tiež my stretávame s rôznymi rozprávkami
v rozprávkovom bytosťami.*

O

rozhlase

MYSLÍM SI, ŽE...

... rozhlas je *komadaj informačný prostredok, ktorý vysielá rôzne rozhlasové relácie, hry a hudbu, ale i spävy.*

Čítanka, strana 56

Názov	<i>Kde sa real Osmijanko</i>
Z knihy	<i>Osmijanko sa narodia</i>
Spišteľka	Mária Števková

NIEŽIE SÚ VREDENE LEN NÁVRHY KĽĘČENÍ.

1. Doplň informácie o Osmijankovi z textu v čítanke na s. 56 – 57.

Výtvarný návrh:	<i>deti</i>
Autorka:	<i>Krista Bendová</i>
Dramaturgička:	<i>Anna Klímová</i>
Začiatok vysielania:	<i>1965</i>
Trvanie vysielania:	<i>iesť rok</i>

2. a) Zistí a napiš, v ktorých knihách si môžeš prečítať rozprávky o Osmijankovi.

Osmijanko

Osmijanko sa narodia

Osmijankove rozprávky

- b) Napiš, kto a prečo vymyslel Osmijanka.

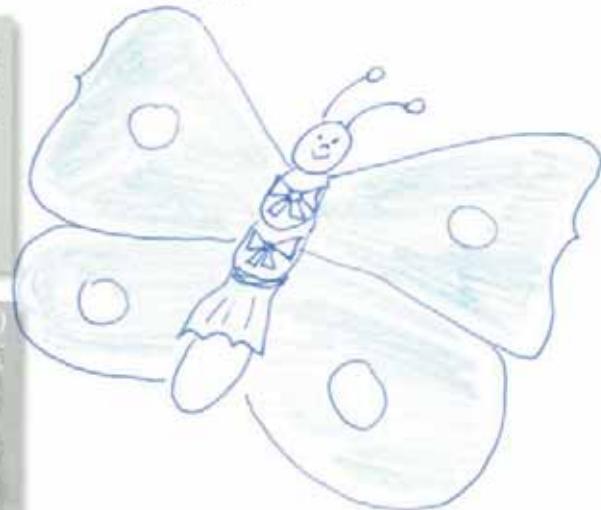
V deťskej redakcii Slovenského rozhlasu na základe deťskej knižky vymysleli Osmijanka, ale tak ako výtvarníci podrobili jeho meno mu dali deti.

3. V rozhlase vznikli okrem Osmijanka aj iné seriály pre deti, napríklad Entertínove rozprávky alebo Andanténa. Vymysli názov nového rozhlasového seriálu pre deti.

Belaškove kriňálky

4. Navrhni a nakresli, ako by mohol vyzeráť rozprávkový hrdina nového seriálu.

Názov	O náčiato klipnej krajine
Z knihy	Osmijankove rozprávky
Spisatelka	Krista Bondová
NIESTE ČI VYEDENE LEV NÁVRHY RIČCOV!	

1. Napiš potvrdenku, ktorú by si napísal/-a Osmijankovi, aby mu kráľ Trumpécius uveril.

Milý pan kráľ Trumpécius,
súčasne vás zavadime do
kráľovského mesta Somárovce.
Vystavujeme žánu potvrdenku
na 888 888 slivkových guľí.
Pre deti, ktorí čakajú na svoju
od Osmijanka.

2. Vymysli a napiš, ako by sa mohli volať predmety na obrázkoch v meste Somárovce.

preobus

gólla

rukobránky

černikovce

rukavinky

kukac

zebruk

3. Napiš, ako by si sa predstavil/-a strážovi v meste Somárovce.

Tieku veľkú noc a
sypí zlanoce! my sme
prišli skúmať oslie chrosty
na stranách hribe.

4. Vypíš z textu inzerát.

Tieku veľkú noc a
sypí zlanoce! my
prišli skúmať oslie chrosty
na stranách hribe.

Názov

Xaver s nohami do X

Z knihy

Xaver s nohami do X (rozhlasová hra)

Spisovatel

Daniel Hevier

NIESTO SÚ VYEDENÉ LEN NÁVRHY ZÍČENÍ.

1. Napíš, ako by mohol v rozhlasovej hre pokračovať dialóg Xavera s Xéniou.

Xaver, piba! To by som chcel aj ja.
Téne? Tak prid' dnes o siednej do KID KĽUBU na nezabudľový 3.
Eridom rád.
A a joča si môžem.⁴

2. Prepíš dialóg medzi postavami tak, ako to býva v rozhlasových hrách. Nezabudni zapísat aj zvuky. (Tie sa píšu v zátvorkách.)

XÉNIA (horúci ticho.) Áno, v sobotu
som bola drahá na preteky.

ZVUK (Zvuk padajúceho a rozbijajúceho
so tanierom, omiech a diaľky, súm
jedálne)

XAVER (trochu klamejšie) Ty náozaj
kémujši kerek?

ZVUK (Steny banej sú vysoké, baníkov, mava)

XÉNIA (trochu klamejšie) Ak mi dám
mailovú adresu, poslem
ti fotky.

INFOLIALEC (Knicí.) Počrite, mi
do seta!

Názov	Vranka Danko a najcennejšie veci na svete
Z knihy	Dobrodružná vranka Danky
Spišteľ	Jozef Urban

NIE sú VYEDENÉ NÁVRHY RIEBENÍ.

1. Prečítaj v texte výzvu vránky Danky na novú súťaž. Vymysli, akú ďalšiu súťaž pre deti by mohli v rozhlase vyhlásiť. Napíš text novej výzvy.

Milí deli,
napíšte alebo nákreslite
svoj najkrajší sen
a poslite ho k nám
do redakcie. Ten, ktorý
nás zaujme najviac, o tom
bude nová rozhlasová
rozhovorka. Těšime sa.

2. Nájdí na stránke www.rozhlas.sk informácie o Slovenskom rozhlase. Napiš päť informácií, ktoré ťa zaujali.

V októbri 1924 evidovali 20 rádiokonverzionárov.

V októbri 1927 zviedali bábkoví hereči
Vodníkora Hančka.

V septembri 1953 sa začala tradičia
repitácia nedelnej rozprávkovej hry.

V 1953 bol založený Detektív spoločnosť aktu. č. 1.
rozhlas v Bratislavе.

V r. 1959 sa uskutočnil prvý súťaž rozhlasových rozhovorov záverečný súťaž.

Napiš, čo je rozhlas.

Je kromadný informačný prostriedok, ktorý zasahuje na dielu:
relácie, hudbu, známy, rozhlasové hry.

3. a) Napiš názvy rozhlasových staníc, ktoré poznáš. (Môžeš si pomôcť textom na s. 41.)
b) Zistí, aké relácie vysiela Rádio Junior.

a) Rádio Slovensko, Rádio junior, Rádio

Bratislava, Rádio FM, jemné melódie, Fun, Československý

b) Rozprávka - Ľavý: Malý princ

Ramulóni - M. Duričková: O guličke

Bombulkovi

Rozprávková hra - D. Kerec, Grimmova

Inchulička

Kniha v rozhłase – rozhłas v knihe

Rozhlasové vysielanie na Slovensku sa začalo v roku 1926. Rozprávky pre deti v ňom mali svoje dôležité miesto od samého začiatku. Dnešné rozhlasové relácie pre deti a mládež sú veľmi pestré. Na rozhlasových stanicach Rádio Regina a Rádio Devín si môžete vypočuť rozprávky na dobrú noc, rôzne rozhlasové hry, a rôzne literárne i vzdelávacie relácie. Nedávno pribudlo aj internetové rádio pre deti – Rádio Junior.

V roku 1996 sa v Medzinárodnom dome umenia pre deti v Bratislave BIBIANE konala veľká výstava k sedemdesiatym narodeninám rozhlasových rozprávok. Výstava sa volala **Rozhlasový oriešok** a podľa nej dostal neskôr názov aj známy rozprávkový festival.

Od roku 2001 sa tak v Piešťanoch odohráva festival **Rozhlasový oriešok** a **Zázračný oriešok**. Jeho podtitul je Kniha v rozhłase – rozhłas v knihe, čo znamená, že na ňom súťažia rozhlasové hry, z ktorých neskôr vznikli knížky, alebo naopak, rozhlasové hry, ktoré vznikli podľa literárnych diel slovenských aj zahraničných autorov.

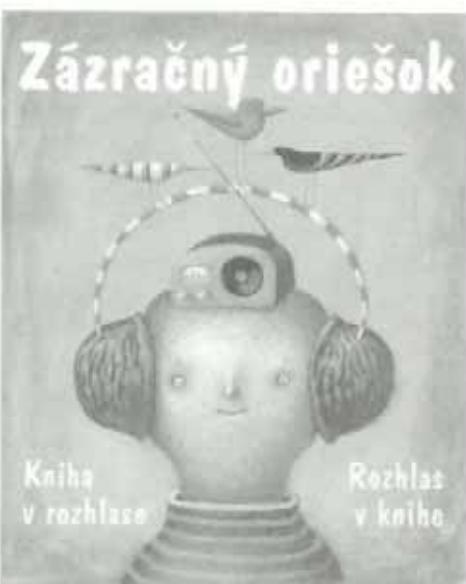
Súťažné tituly hodnotí odborná aj detská porota. Detská porota je vždy zložená z detí od 6 do 12 rokov vybraných zo všetkých škôl mesta Piešťany, ktoré je spolu s Mestskou knižnicou mesta Piešťany a s Rozhlasm a televíziou Slovenska organizátorom festivalu.

Detská porota je na festivale **Zázračný oriešok** veľmi dôležitá. Detskí porotcovia majú možnosť vyjadriť svoj názor na knihy zaradené do súťaže, ako aj na ich rozhlasové stvárnenie (na prednes hercov, hudbu, zvukové efekty...) a vôbec, ako sa im jednotlivé súťažné ukážky páčili a ktorá ich oslovia a pobavila najviac. Názor detských porotcov je pre tvorcov veľkým prínosom. Sú to predsa práve oni, pre koho svoje knihy a hry či ilustrácie tvoria.

Deti sa na festivale stretávajú s tvorcami rozhlasových hier, s hercami, so spisovateľmi, s ilustrátormi i s vydavateľmi kníh na besedách, výstavách a rôznych podujatiach, ktoré sa v rámci festivalu odohrávajú.

Cieľom festivalu je prezentácia rozhlasových hier a rozhlasových večerníčkov pre deti vo veku 6 až 12 rokov. Počas festivalu prebiehajú aj stretnutia tvorcov s poslucháčmi a s ich rodičmi, s učiteľmi a s knižničními pracovníkmi. Do súťaže je zaradených 12 súťažných titulov vybraných Rozhlasm a televíziou Slovenska.

Hlavnými organizátormi festivalu sú: mesto Piešťany, Mestská knižnica mesta Piešťany a RTVS. Miestom konania festivalu sú Piešťany a prebieha raz za dva roky. Už teraz sa tvorcovia rozhlasových hier tešia na ďalšie ročníky a našich detských porotcov.

1. Vyber si zo svojej oblúbenej knihy úryvok, ktorý sa ti najviac páči.

2. Samostatne alebo so spolužiakmi, s kamarátmi, s rodičmi si ho najprv prečítaj a nauč sa ho pekne predniešť. Ak budete pracovať v skupine, rozdelte si úlohy na režiséra, zvukového majstra, viacerých hercov...

3. Pred prácou si preštuduj tabuľku s návrhom na hodnotenia súťažných ukážok na nasledujúcej strane.

Názov knihy	Lienta a Anton
Autor/-ka knihy	Erich Kästner
Režisér/-ka nahrávky	Emília
Herči	Nikolla, Radka
Hudba	Leto
Zvukový majster	Andrej
Hudba a zvukové efekty	Tomas

4. Úryvok si nahraj.

(Môžeš to urobiť aj pomocou počítača, mobilného telefónu či inej nahrávacej techniky na informatickej výchove alebo doma.)

- 5.** Zhodnoť, ako sa ti pracovalo. Čo ti robilo najväčšie problémy a čo sa ti pri príprave nahrávky najviac páčilo?

Pracovalo sa nám spolu dobre, najväčší problém nám bolo natočiť dobrú záberku a skombinovať nahrávky s hudbou. Najviac sa mi páči, že sú v našej skupine ľahšie lepšie komunikať a sú s nami.

ZAHRAJME SA NA TRIEDNY ORIEŠOK

Zorganizujte si v triede vlastnú súťaž nahrávok literárnych textov.

PRAVIDLÁ HODNOTENIA

- Každú ukážku by mala hodnotiť iná porota, aby sa pri práci porotcov v triede vystriedali všetci žiaci.
- Porotu vždy tvoria žiaci, ktorí práve neprezentujú svoju ukážku.
- Hodnotenie robí každý porotca do tabuľky pomocou stupnice od 1 do 10. (Pred súťažou treba zabezpečiť potrebný počet tabuľiek. Tabuľky nájdete na konci nášho pracovného zošita alebo na stránke www.aitec.sk.)
- Vyhodnotenie celej triedy môžete spraviť spoločne na tabuľu v triede.
- Každý žiak si do tabuľky na tejto strane zaznačí, ako porota ohodnotila jeho výber diela, použitú hudbu i zvukové efekty, výkony hercov a podobne.
- Pravidlá súťaže si môžete po dohode s triednym učiteľom/triednou učiteľkou vždy ľubovoľne upraviť.

Hodnotenie mojej nahrávky z textu v knihe:

Mená porotcov	Erika	Lenka	Matej	Miško	Zuzka
Hodnotenie (od 1 do 10)	9	8	5	7	10
Výber diela	8	10	6	8	10
Prednes (výkony) hercov	9	7	5	7	10
Hudba a zvukové efekty	6	8	7	5	9
Iné:					

VYHODNOTENIE SÚŤAŽE

V celkovom hodnotení bolo najúspešnejšie spracovanie textu Ezopove tažky, ktoré pripravili Matej, Šimon, Lenka, Zuzka, Janka.

Najviac sa mi páčilo spracovanie textu Deli a Bullerbymu, ktoré pripravili Bianka, Miško, Natálka, Janka, Ľubka.

Najviac sa mi páčili výkony hercov v spracovaní textu Budhačík a Dubkačík, ktoré pripravili Jana, Jozko, Ferdo, Tamara.

Najviac sa mi páčila hudba a zvukové efekty v spracovaní textu Liška a antov, ktoré pripravili Tomas, Andrej, Peťo, Nikol, Radka.

O filmoch

MYSLÍM SI, ŽE...

NIESTE JÚ LEN NÁVRH ZJEDNOTI:

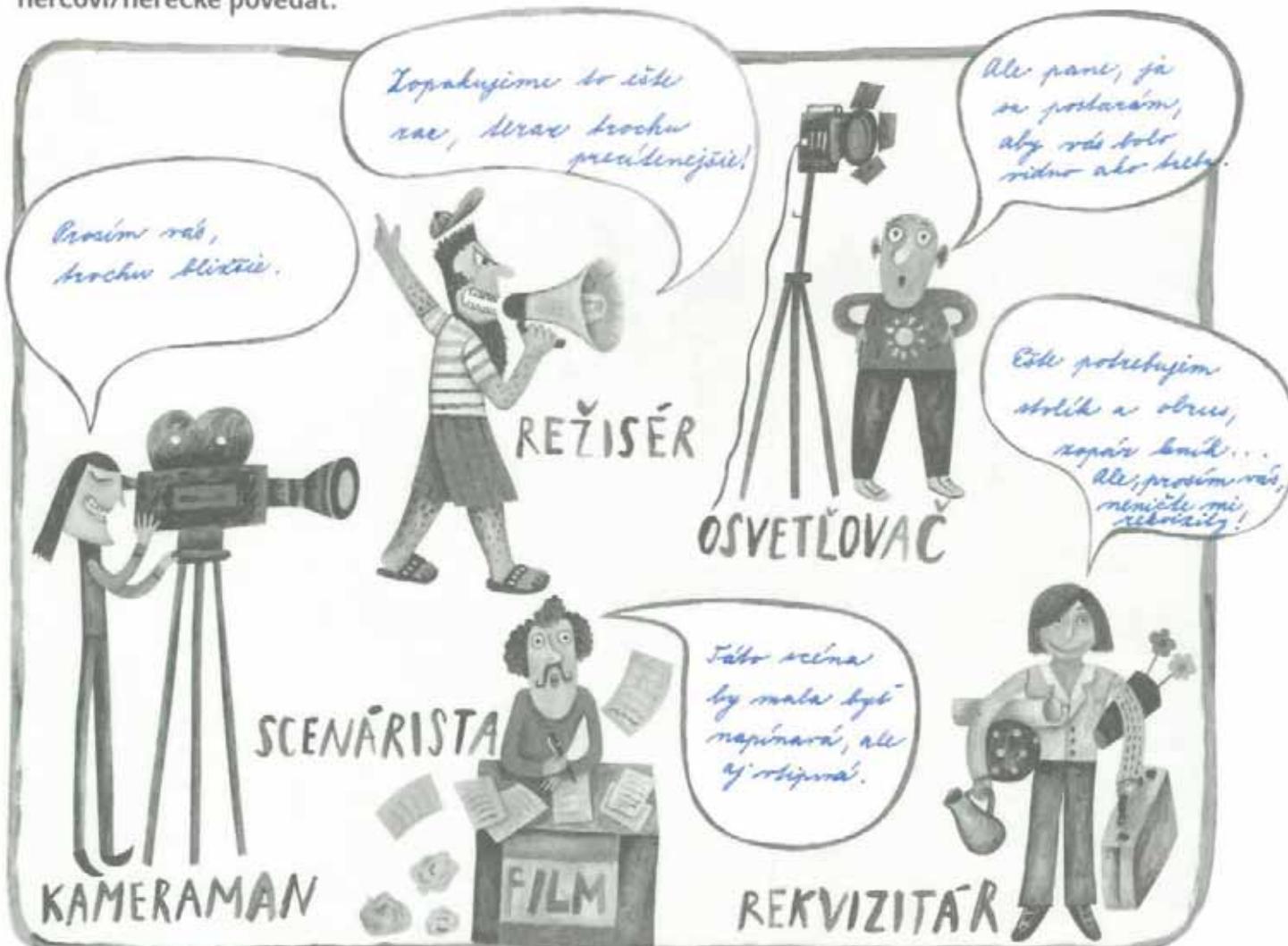
... film je druh umenia zameraného na obrázok a zvuk (akmeride o nemy film).

1. Napíš podľa encyklopédie, čo je film. Podčiarkni informácie, ktoré sa nenachádzajú v texte Jiřího Žáčka v čítanke na s. 67.

film - acetátový priečladný pás pokrytý metacitlivou fotografickou vrstvou používaný na fotografovanie a filmoranie

- urobili rad obrázkov na filmovom pásu určených na prehľadanie, ktoré bolo spracované súmelecky dielo
- filmové umenie, filmová tvora - kinematografia
- senky portál na mienku

2. Predstav si, že si filmový herec/filmová herečka. Do bublín napíš, čo by mohli jednotliví špecialisti hercovi/heričke povedať.

Kapitola	<i>XL, XLI</i>
Z knihy	Príhody v divočine
Spisovateľ	<i>Július Andrejov</i>
<i>NIESTIE S NÁKRYVY ZLEČENÍ.</i>	

1. Napíš osnovu prózy *Príhody v divočine*.

XL

1. Chytanie potrubkov v mŕtvej rôde
2. Príprava myť a ich jedenie
3. Odles plameniakov a ich filmoranie
4. Ukladanie krokodíla a krokodíl opic
5. Útok krokodíla na opicu
6. Smutný záboratelia na brehu, zachránená kapra s filmami
7. Odchód do sarangy
8. Krokodíl sa vrátil, dostane príručku.
9. Roslička s divočinou - filmová polôračka na pamätku

2. Navrhni nadpisy pre kapitoly XL (štýridsiata) a XLI (štýridsiata prvá).

Krokodíl útočí

Roslička s divočinou

3. Prelistuj si päť ľubovoľných kníh a zistí, či sa v nich nachádzajú kapitoly, odseky a dialógy. Svoje zistenie zaznač do tabuľky.

Názov knihy	Kapitoly	Odseky	Dialógy
<i>Linka a Anton</i>	✓	✓	✓
<i>Deti a Bullerbýnu</i>	✓	✓	✓
<i>Tonino, písok a ťaiko</i>	✓	✓	✓
<i>Moj dedko je čerešňa</i>	✓	✓	✓
<i>Gretka</i>	✓	✓	✓

Názov	<i>Holčiček</i>
Z knihy	<i>Dunajská kráľovná</i>
Spišteľka	Mária Ďuričková – povest v jej podaní
<i>NÁVRH RIEŠENIA:</i>	

1. Vypíš z textu neznáme slová. Nájdi v slovníku v čítanke na s. 116 – 118 ich významy a napíš ich. Môžeš použiť aj iné slovníky.

Leodnogradske - historická krajina v Rumunsku

halapetňa - stará rbená s hrotom a hákom na dlhej rúche

korniča - osobná službička

palatin - najvyšší kráľovský súradník, rádce kráľa

práporca - rádca

2. Zisti a napiš názvy slovenských hradov, na ktorých Klingsor pri svojich cestách odpočíval.

Zvolenský zámok

Trenciansky hrad

3. Zisti a napiš názvy povestí o slovenských hradoch.

Panenská reč na Devine, Prieprovský aron, Čmar a Falima

Napíš, čo si sa dozvedel/-a o filme.

Na filme - mi jeho tvorec sa podielajú: režisér, scenárista, kameraman, herec, ozvukár, kostým, masker, skladatel ...

1. Nájdi na plagátoch BAB v pracovnom zošite i v čítanke rozprávkové postavy. Zistí, či sú na všetkých troch plagátoch rovnaké. Svoje zistenia si zapíš.

ČÍTANKA:

Klingsor

Klingsor

Klingsor

Psiček a Macička

Biela lana

Zlatá rybka

JeLEN so zlatými parohmi

Opice z našej police

2. Porovnaj informácie v textoch na plagátoch. Povedz a napíš, v čom sa odlišujú.

ODLIENÉ ÚDAJE	<u>ROČNÍK :</u> X.	XI.	VIII.
	<u>DÁTUM :</u> 12. - 16. 10. 2010	9. - 13. 10. 2012	17. - 21. 10. 2006

Údaje o mieste konania chýbajú.

KINO TATRA : Námestie 1. mája 5,
Bratislava

Rieky všade sú zhodné.

FILMOVÝ KLUB 35mm : FTF VŠMU
Svoradova 2, Bratislava

3. Porovnaj postavu Klingsora na plagátoch. Pokús sa zdôvodniť, prečo ho výtvarníci na jednotlivých plagátoch stvárnili práve takto.

Klingsor ale ľahodopný,

Klingsor nesie na vrcho

Klingsore sláv a

ktorý „verejne“ všetky respir

llobaln, brada a

brada symbolizuje

ktoré bystoli pomocou

obliečení neprávidlos

filmové pásy s vospominkami.

kočiel (čiara čiernej palicí).

postavy.

Filmové kúzla – kúzla zbavené

Ján Kalina

Nedôveru a obdiv, nechápavosť a túžbu dopátrat sa tajomstva zázraku dostať film do vienka už pri svojom zdrode. Technika sa spojila s fantáziou, aby vyvolali predstavu o všetkom, i o tom nepredstaviteľnom.

Vo filme je všetko možné. Jednak sa dôsledne využívajú objavy fyziky, chémie a optiky – jednak sa pomerajú všetky zákony prírody – taký je čarovný svet filmu, kde na tisíc a jeden zázrakov je jedno jediné jednoslabičné vysvetlenie: trik. Slovo je francúzskeho pôvodu. „Le truc“^{*} značí aj fortieľ, šikovný výkon, stroj na premeny, podfuk, skrátka – trik.

Aj samotný vynález filmu, to, že sa na plátne pohybujú postavy ako živé, je vlastne séria trikov, dômyselne pospájaných. Dnešný film si bez trikov nemožno ani len predstaviť.

Triky sú všelijaké, no jedno majú spoločné: filmový trik je len vtedy dobrý, keď ho divák nezbadá. Filmoví historici s obľubou dokazujú, že prvé a pritom hlavné triky sa zrodili viac-menej náhodou. Tieto náhody sa pritrafili aj veľkovýrobcom prvých hraných filmov Francúzovi Georgesovi Mélièsovi. Kedže mal bohatú fantáziu a chcel svojich divákov ohúriť a po tom túžili aj samotní diváci – postupne objavil a použil množstvo trikov, ktoré sa používajú dodnes.

Prvý trik, dnes nazývaný stoptrik, sa mu nevedomky podaril vtedy, keď na parížskom bulvári nakrúcal pouličný ruch. Georges Méliès mal starodávnu ručnú kameru a usilovne krútil kľukou. No stalo sa, čo sa odvtedy prihodilo skoro každému kameramanovi, že sa mu zasekol film. Kým opravil chybu – ktorá bola tentoraz v prijímači –, prešla minúta. Potom svedomite pokračoval v nakrúcaní presne z toho istého miesta, z toho samého zorného uhla ako predtým. Neuvedomil si však, že za túto minútu sa na ulici vystriedali chodci aj dopravné prostriedky. Aký bol jeho údiov, keď pri premietaní filmu zistil, že omnibus sa mu zmenil na pohrebný voz a miesto paničiek špacírovali po chodníku páni v cylindroch!

Georges Méliès sa najprv spamätal z prekvapenia a hneď nato nadšene zvolal: Bravó!!! V tej chvíli si totiž uvedomil, že prerušením filmovania, počas ktorého sa zamenia snímané postavy alebo predmety v tom istom prostredí za iné, možno vyvolať dojem nadprirodzenosti, zázraku.

* Vyslovuj: l' trik.

INDIVIDUALNE RIEŠENIE :

Čo myslíš, prečo sme do pracovného zošita zaradili práve túto ukážku? Svoju odpoveď zapíš.

Táto ukážka je najimavaná, plná informácií, smerí hororia o filme inak ako napr. encyklopédie.

Inokedy sa stalo, že mu nedbanlivý premietač v kine omylom vložil film do aparátu obrátene, t. j. od konca. So zatajeným dychom sledoval na plátne scénu, počas ktorej sa statný plavec-skokan svižne vynoril z vody hore nohami a, vykašlúc sa na zákony zemskej príťažlivosti, skákal hore na mostik.

Mohli by sme pokračovať vo výpočte omylov so šťastnými následkami. Ale radšej si všimnime priamo následky.

Možno bezpečne povedať, že najstarším, najjednoduchším a najzákladnejším trikom vôbec je – strih.

Nájst herečku, ktorá by bola súčasne krotiteľkou divnej zveri, nie je ľahké. Zatiaľ sa totiž krotenie divnej zveri nevyučuje v hereckých školách. Ľahšie bude nájst krotiteľku s hereckými schopnosťami. Ale obyčajne sa ani to nepodarí, musí sa pracovať s trikom.

Najprv sa nakrúti herečka, predstavujúca krotiteľku, ako smelo a nebojáčne švhá bičom – v práznej levej klietke. Potom sa nakrúti niekoľko detailných záberov hláv rozzúrených levov, ako chniapu po bičiku –, ale bez krotiteľky. Kameraman je pri tomto zábere za mrežami alebo za hrubou sklenou stenou. Nečudujte sa, má manželku a dve nezaopatrené deti. Napokon vidíme v zábere od chrba aj krotiteľku, ako šermuje bičikom, aj levy, ktoré sú tvárou v kamere. V tomto zábere zastúpila herečku skutočná krotiteľka, rovnako oblečená a s rovnakým účesom, takže odzadu je navlas rovnaká. Vo výslednom obraze má divák vďaka strihu dojem, že videl herečku-krotiteľku pri drezúre levov.

Strihom a montážou, spojením dvoch obrazov, natočených osobitne alebo na rôznych miestach možno dostat na film aj zdánivo nebezpečné situácie.

(Z knihy *Mládeži prístupné*)

O televízii

MYSLÍM SI, ŽE...

... televízia je *hromadný informačný prenos - vysíla obraz i zvuk, v súčasnosti v farbe, často sú v HD kvalite.*

Čítanka, strana 76

Názov

Prečo televízia?

Z knihy

Dobrý vecier, telka

Spišovatel'

Ernest Štric

NÁVRHY RIESENÍ:

1. Vypíš z textu všetky pomenovania televízie.

obrázkový rozhlas, rozhod, rozhár, televízia, Štancion (nem.), televídienie (rum.), TV, telka

2. Napíš, na čo všetko dnes môžeme televíziu používať.

Môžeme ju používať na sledovanie
TV programu - relácií, správ,
na počítači, hry, čítanie
správ - selektívne, televíziu
príjmu môžeme napojiť aj na
iné zariadenia - na PC, disk, prehrávač.

3. Navrhni denný program svojej vlastnej televíznej stanice.

SOBOTA

6:30 POCASIE

6:35 ROZPRÁVKA

7:00 DOKUMENTÁRNY FILM

8:00 ZAŽRAČNÝ ATELIER

8:30 ANGLIČTINA - HARVEPIÑO

4. Vystríhn si z novín denný program ľubovoľnej televíznej stanice a nalep ho na vyznačené miesto. Zakrúžkuj programy, ktoré by si si chcel/-a pozrieť.

INDIVIDUALNÉ RIESENIE

Názov	<i>Yvet sú je hody záhadnej</i>
Z knihy	Malá princezná
Spištel'	<i>Ján Ulicianský</i>
NÁVRH RICHTENÍ	

1. Napíš osnovu príbehu.

- ① Malá princezná má chodobu.
 ② Malá princezná v byte p. Sklamanej.
 ③ Malá princezná prosí o pomoc.
 ④ P. Sklamaná prepína programy a niečo býta manou.
 ⑤ Malá princezná prosí, a keď nevyspeje odchítať.
 ⑥ P. Sklamaná odáva rama, TV a smieškov.

2. Doplň do slov chýbajúce písmená a vylúštiť tajničku.

V obývačke je zapnutý obrovský t elevízor.

Malá princ e zná prešla bez pozvania cez stenu.

Pred obrazovkou mŕkvo sedela pani Sk / amaná.

Pozerala ďalší s c riál.

Na hlave mala divné n átačky.

O brazovka vyžarovala modrásté svetlo.

Multifunkčný diaľkový o v ládač držala v ruke ako královské žezlo.

Na stole mala prichystané z e miakové lupienky.

Veľké čalúnené kres / o bolo z rovnakej látky ako župan.

Pani Sklamaná je smutná m a tka.

3. Vytvor pre pani Sklamanú plán činností, ktoré by mohla robiť namiesto pozerať telenovieľ v televízii.

Pani Sklamaná by mohla čítať knity, ist "sa poprechábať", ist "vnieť" a spracovať nových ľudí, porozprávať "sa so známymi", tančovať, objíždovať nové miesta, rájť do prírody, do divadla, malovať, vyskúšať...

Napiš, čo si sa dozvedel/-a o televízii.

tele = diaľko (gr.), vizia = vidieť (= videre, lat.)
 ťať sa obrazy prenosovať na diaľku.

O tom, prečo v televízii nebola rozprávka na dobrú noc

Vlado Bednár

Od tých čias, čo sa nám stratila mapa rozprávkovej krajiny, sme akisi nemastní-neslaní. Sedíme stále doma a z veľkej nudy pomáhame rodičom, píšeme si vzorne domáce úlohy a učíme sa všetko do školy až na tri mesiace dopredu. Aj našim doma je to už podozrivé. Môj tatko je už nervózny, že som tak dlho nevyparatil nijaké galganstvo. Myslí si, že som chorý, keď nevystrájam neplechy. Minule to už nevydržal, odpásal remeň z nohavíc a pohrozil mi:

– Okamžite sa chod' von tútať, Laco! Nemôžem sa už na teba pozerať, taký si vzorný. Ak sa vrátiš načas na večeru, bez diery na nohaviciach a bez toho, že by si vyparatil nejakú lotrovinu, tak si ma neželaj! Všetci rodičia majú pekné neporiadne a darebné deti, len my máme takého nepodareného vzorného chalana!

– Ale mne sa nechce! – protestoval som. – Ešte by som si chcel upratovať veci v izbe...

– Čuš! A hajde von! – zahriakol ma otec.

Nuž čože, išiel som, trošku som sa poprechádzal po priedomí a zase som sa vrátil domov. Ani nohavice sa mi nepodarilo roztrhnúť na plote, ani lotrovinu som nijakú nevykonal. Môj tatko od zlosti až ozelenel.

Ale čo sa dá robiť, keď mňa všetky galganstvá prestali baviť, odkedy nám zmizla zázračná mapa! Najradšej sedávam pred televízorom a pozérám program. Aj minule som tak sedel a čkal na rozprávku pred spaním, keď som zažil čosi nezvyčajné.

Na obrazovke sa zjavila ako obyčajne teta hlásateľka, čo vždy volá deti k televízoru. Ale tentoraz bola akási nervózna, pokukávala bokom i na zem a jej slová boli celkom inakšie.

– A teraz nepozývame k televízorom našich najmenších, – povedala. – Milé naše deti, chodťte pekne od prijímačov preč, lebo dnes z technických príčin rozprávku pred spaním vysielať nebudem. Všetky rozprávky sa nám kamsi podeli, a preto namiesto rozprávky vysielať krátky film o očkovani malajského obyvateľstva proti osýpkam a mumpsu.

Nemám rád očkovanie a pohľad na injekcie neznášam, nuž som skúsil prekrútiť gombík na iný program. Raz sa mi tak už podarilo chytiť družicu Telstar, vysielali práve vzorky svetov a záster.

Krútil som teda gombíkom a dlho sa neozývalo nič. No potom zrazu tam, kde nikto nikdy nič nevysielať, sa obraz rozjasnil a ozvala sa rozprávková hudba. Takú krásnu hudbu som ešte nepočul.

Len čo sa hudba skončila, zjavila sa hlásateľka. A tou bola sama Zlatovlánska, dobre ju poznám z rozprávok! Povedala:

– Sledujete pokusné vysielanie rozprávkovej televízie! Práve sa skončil verejný koncert rozprávkovej filharmonie, vypočuli ste si predohru k opere *Rozprávka o krásnej Meluzíne*. O chvíľu vysielať rozprávkové spravodajstvo, ktoré prečíta náš redaktor barón Prášil...

Ani som si od úžasu nestihol pretiet' oči, keď sa ozvala zvučka a barón Prášil začal:

– Dobrý rozprávkový večer! Z celej sedemdesiatej siedmej krajiny sa k nám hrnú správy o zlodejstvách, ktoré sa začali odrazu v našej krajine rozmáhať. Už vyše tisíc rokov sa v rozprávkovej krajine nestratilo nič, a teraz odrazu pokapalo množstvo vecí...

– Ej, bistu... – povedal som si v duchu, – to nie sú dobré novinky!

A barón Prášil pokračoval:

– Telegrafoval nám náš milý spoluobčan Železník, že sa mu stratila kopa železa z budzogáňa. Sitniánski rytieri nám poslali protestný list, že len čo si trošku zdriemli, už im ktorí uchmatol plechové brnenie i poslednú drôtenú košeľu. Z technického múzea nám oznamuje náš spolupracovník Janko Hraško, že mu zmizla kopa zázračných mechanizmov, ktorých umelecká cena je nevyčísliteľná. Pre tieto príčiny bude múzeum na neurčitý čas neprístupné verejnosti...

NÁVRH RIEŠENIA:

DOKRESLI JU
ILUSTRÁCIU
REKLAMY
Z TEXTU!

ZÁZRAČNÝ LAK PROTI VYPADÁVANIU VLASOV!

Barón Prášil pokračoval vo výpočte pokradnutých vecí. Dedo Vševed si sťažoval, že mu zmizli jeho tri zlaté vlasy, vzácná rodinná pamiatka. Popoluške zrazu chýbali z orieška mesiačikové šaty.

Zo zahraničia oznamoval Aladin ohromujúcu zvest: zázračná lampa dostala nohy a viac jej niet. Ježibabe ktosi poobhrýzal celý komín na medovníkovej chalúpke. Aj myšacia bundička sa stratila a ešte kopa iných vecí.

Nestihol som ani len rukami zalomif nad toľkým neštastím, keď prišlo to najhoršie! Hlásateľ hlásil:

– Podozriví zo všetkých týchto krádeží sú traja chalani, ktorí do rozprávkovej krajiny začali nedávno chodiť na výlety. Volajú sa Miro Nitka, Fero Nitka a Laco Breza... Menovaných videli v blízkosti stratených vecí...

– Ej, ale sme si dali! – zalamentoval som a s hrôzou som čakal ďalšie slová.

– ... a na protest proti tomuto zlodejstvu sa všetci rozprávkovi umelci rozhodli, že kým sa stratené veci nenájdú, nebudú vystupovať v rozprávkach na dobrú noc. Dovtedy deti neuvidia Kremienka a Chocholúšika, zbojsku Rumpľa a Janku, Medušku, tri červené klobúčiky ani psa Filipsa, medvedíka Bubu a čerta Brumtelesa. V rozhlase prestanie rozprávať Botafogo i Osmijanko, a kým sa zázračné veci nezjavia na svojich miestach,

neuvidia ani čitatelia detských časopisov svojich oblúbených hrdinov... A teraz vysielame reklamu: Kupujte u odborníkov mŕtvu i živú zázračnú vodu, dávame na ňu jednorocnú záruku... Váš zámok na stračej nôžke vám vydrží dlhšie, ak ho nainregnujete balzamom na stračie nôžky z predajní Chemozázrak... Proti vypadávaniu vlasov používá Zlatovlánska len náš osvedčený lak na vlasy...

Dalej som už ani nepočúval, ani nepozeral. Utekal som, čo mi nohy stačili, k Mirovi a všetko, čo som počul a videl, som mu jedným dychom zopakoval.

– Ejha, zle je! – preťažil sa aj Miro Nitka-Edison.
– Hoci sme nič nepokradli, bude to všetko na nás. Ak sa deti dozvedia, prečo nie je rozprávka na dobrú noc v televízii, nebudem stačiť utekať!

Musíme niečo urobiť!

Dlho sme uvažovali a lámalí si hlavy, kým sme si nepovedali, že len čo sa počasie zlepší, vyberieme sa do rozprávkovej krajiny vysvetliť všetkým, že my nie sme zlodeji, ale že aj nám ktosi uchmatol zázračnú mapu. Bol to iste ten, čo šarapatí aj v krajine rozprávok.

Ešte dobre, že sme už boli v sedemdesiatej siedmej krajine a že cestu dosť dobre poznáme i bez mapy. Dúfali sme, že nepoblúdime.

A tak len čo prestalo pršať, vytratili sme sa von a uháňali sme čo najrýchlejšie do rozprávkovej krajiny.

INDIVIDUAĽNE RIEŠENIE:

Čo myslíš, prečo sme do pracovného zošita zaradili práve túto ukážku? Svoju odpoveď zapíš.

Vyslovujete tu veľa rozprávkových postáv, ktoré zacháňajú krajinu rozprávok a hľadajú hrdinov, ktorí ich pomôžu...

O hudbe, zvukoch a tichu

MYSLÍM SI, ŽE...

... hudba je umenie, skladba, súhru tónov

... ticho je star bez akcie, bez pohybu, mruku, hlasu,
plesa

Čítanka, strana 83

Názov

Spevokol

Z knihy

Prázdning so sýfom Rafaelom

Vincent Šíkula

NIESTIE VÚ VREDENÉ NÁVHÝ RICÍENY

1. Nájdi v Slovníku cudzích slov význam slova antitalent. Napíš, čím sa od neho lísi význam tohto slova v texte Spevokol.

antitalent = človek, ktorý nemá schopnosti, talent na staci (napr.
na cenejší jazyky)

antitalent v súčte - chlapec, ktorý nemá hudobný sluch, ale ešte
sa neskôr učíť, on hudobný sluch mal (naučil sa hrať na kieliese),
ale v tomto teste vyzerala „antitalent“ aj ako malýk, prečože.

2. Dopš do tabuľky, na čo máš a na čo nemáš talent.

Talent na	Mám	Nemám	Rozvíjam	Výhody	Nevýhody
spievanie	X		X	Zlepším si mäkkosť.	Infor to nikdy lecia na náu-
tvorivé písanie	X		X	Kao ro mňa môž byť.	Nikedy na to nemám čas a
tancovanie	X	X		Je to dobré aj pre zdravie.	Niektoré druhy tanca mi nejde
zabúdanie	Veľký		Priebežne	Výnimočne, ak si zabud-	Väčšinou. Najmä keď
				nem veci na telocvik	si zabudnem desiatu
				a potom nemusím cvičiť.	a potom hladujem.
hra na hud.				Nedoviac času na inštruci.	je mi ľaho, ešte to meriem.
nástroji					
recitovanie	X			Na oslavu	Nikedy sa hambím.
maložovanie	X		X	Môžem si hovia- ryzdať, skrášliť.	Zistí by mi viac času. Nikedy sa nejedím.

Názov

Zlatá muzika

z knihy

Kniha rozprávok

Spirátel'

Prečítal Milan Ružo.

1. a) Napíš dve ľubovoľné strofy rozprávky.

Letíce nad mestami

8

Zlatá muzika

5

Letíce alesŕia,

8

mocne premieša.

5

Ako huse, ako horfa,

8

ako jasomý arm.

5

Posperejte, radejte sa,

8

že je a bližky vám.

5

b) Za každý verš napíš, z koľkých slabík sa skladá.

c) Napíš, čo majú obe strofy spoločné.

Obe strofy sa skladajú a dobre
veršov pozostávajúcich a 8 slabík
a a dobre veršov pozostávajúcich a 5
slabík, pričom sa stretia 8-a 5-slabíckym
verš. Každá strofa obsahuje 4 verše.

2. Rozprávka Zlatá muzika sa začína tým, že Zlatá muzika unikla ježibabe z klietky.

Napíš rozprávku o tom, ako sa do klietky dostala a prečo z nej utiekla, alebo o tom,
čo sa s ňou po jej útek u stalo.

NÁRCH RICHTNIA:

Zlatá muzika bola ľavorné kráma, maličká, plná radosti, dobra,
mádeja. Bola ľahká alesŕia pieko, plná ľamných tónov, niená a mádheria.
Unikla pri moci a viedla ho rozhodnť. Ale alesŕia mala byva,
vídla sa najde nikt, kto chce väčšiu slávnič, o nie sa mohu deliť.
Bola jedna ježibata, ktorá sa rozhodla, že polapí nepočasiteľne.
Napokon nasta sporot, ako Zlatú muziku malíčkal ku klietke a
ponorou dierčného prátku a lejovního základu ju uspala.
Keď sa Zlatá muzika prebudila v rájali, pravila kresku ježibatu
o slobode, no neupebla. Na mene zavädzlo chladne licho.

Názov

Ozvena

Z knihy

Do tramtárie

Miroslav Valek

NIŽIE SÚ VREJENÉ LEN NÁZVY RICENÍ.

1. Prečítaj si vysvetlenie pojmu ozvena.

Ozvena je zvukový jav, ktorý vzniká odrazom zvuku od veľkej prekážky. Odrazený zvuk potom poslucháč počuje oneskorene. Vhodnou prekážkou vzniku ozveny je napríklad skala, dno studne, jaskyňa, veľká prázdna miestnosť alebo budova. Dôležité je, aby bol priestor dostatočne veľký a prázdný. Aby sme mohli ozvenu počuť, musí byť prekážka vzdialená od zdroja zvuku najmenej 17 metrov. Zvuk tak „prejde“ 34 metrov (tam a späť).

2. a) Napíš, ako odpovedá ozvena, keď zakričíš slová z poučiek.

b) Do každého rámcika napíš pre ozvenu vtipné slovo a ako sa bude ozývať.

SUŠÍ - SUŠÍ - UŠI - ŠI

POVEDAL - DAL - DAL

3. Nájdì v budove školy miesta, kde sa zvuky ozývajú. Napíš o tom niekol'ko viet.

Videli sa ozvena vpráva na vrchu schodiska, keď sa premýrane do siedy, keď máme angličtinu. Zistili sme to minule, keď sme volali na židlu, aby si nerabovala vecučku. Ona počula len coko, ušlo...

Čítanka, strana 89

1. a) Vytvor pojmovú mapu o slove *ticho*.

b) Farebne vyznač pojmy, ktoré súvisia s významom slova *ticho* v texte.

2. Pokúš sa napísať, čo znamená ľaskavé a jedovaté ticho. Napíš aj o nejakom inom tichu.

Láskavé ticho - *ne vásy, kde je
príjemná atmosféra*

pohoda, pohoj, radost, dobro,
mitola, nekonečná věčnost, naděje

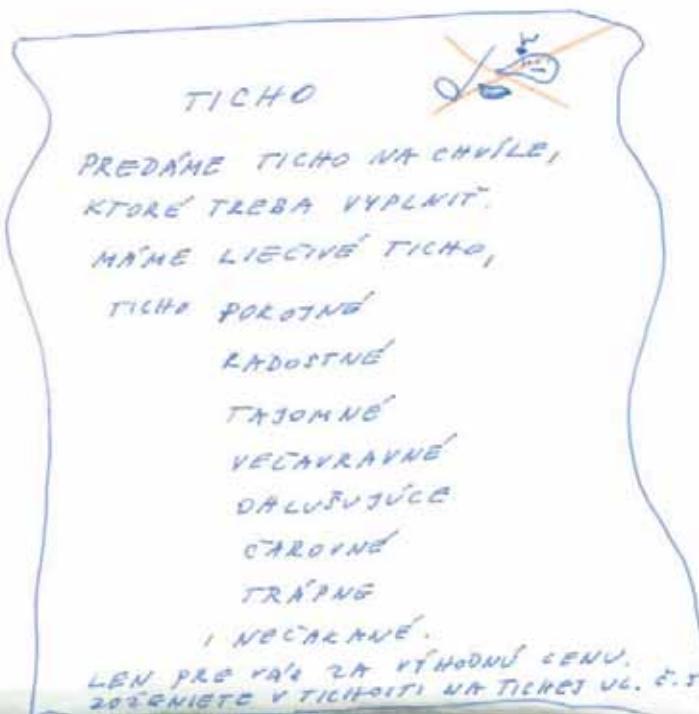
Jedovaté ticho - je rudy, kde je
zlosí, hnev,

hádka, konflikt, nárobní
vztah, báha, nedovolené

Iné ticho - spáne, necakanie,

tajomné, hľadacie, položné, tajomné,
tajuplné, druhé, zálibené, čarovné,
lúčivé

3. Vytvor reklamný plagát o význame ticha pre človeka.

Napíš, čo si sa dozvedel/-a o hudbe a tichu.

Kudva je umenie sekulocinorani siomni aradni, kde ma kud. národnost. Zichu môže vyjadrovat atmosferu.

O maliaroch, obrazoch a komikse

MYSLÍM SI, ŽE...

- ... maliar je ... umelec, ktorý maluje obrazy.
- ... obraz je ... výtvarné zobrazenie niekoho alebo niečoho.
- ... komiks je ... krátky seriál príbehov.

Citanka, strana 93

Názov

Ako sa maľuje na stenu

Z knihy

Chlapec Lampášik

Spisovateľ

Ján Milčák

NÁVRHY ZLOŽENÍ

1. Napíš stručne, o čom sú jednotlivé časti textu.

- 1 Maliar a Lampášik ponosili nadhorej novádeorú obloku bez vtáčikov.
- 2 Maliar namaľoval strom, v jeho korune bol vtáčik, ktorý s malíarovou ponocou vyletel.
- 3 Vtáčik bol čierny, Čubuš prešiel na to, že je to drozd.
- 4 Maliar opäť namaľoval obloku - vtáčka a ďalšie, aby si to užíval Lampášik.
- 5 Napokon sa maliar odhodlal novonatočiť stácií sper - sedadlo so slyškovou omietkou, čo sa mu podarilo.

2. Porad'spisovateľovi Jánovi Milčákovi, ako by mohol pomenovať maliara z textu. Napíš svoj návrh i návrhy spolužiakov, ktoré sa ti najviac páčili.

Skusajko

maliar Paleta

Dobýk ďubca

maliar Záhradník

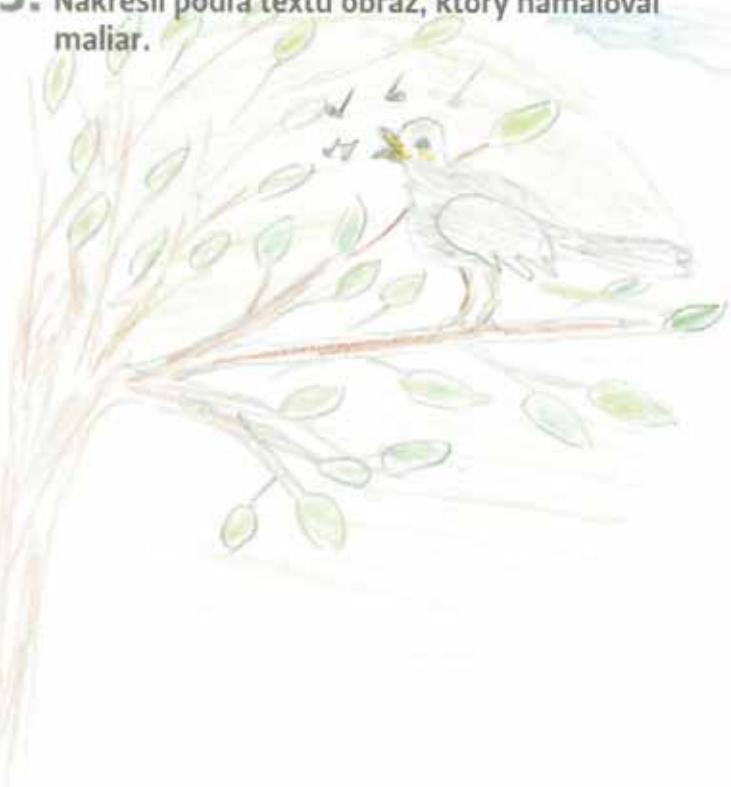
maliar Farlník

maliar Birodník

maliar Rozprávka

maliar Duka

3. Nakresli podľa textu obraz, ktorý namaľoval maliar.

Názov

Maloobrazy - obrazy na muroch

Z knihy

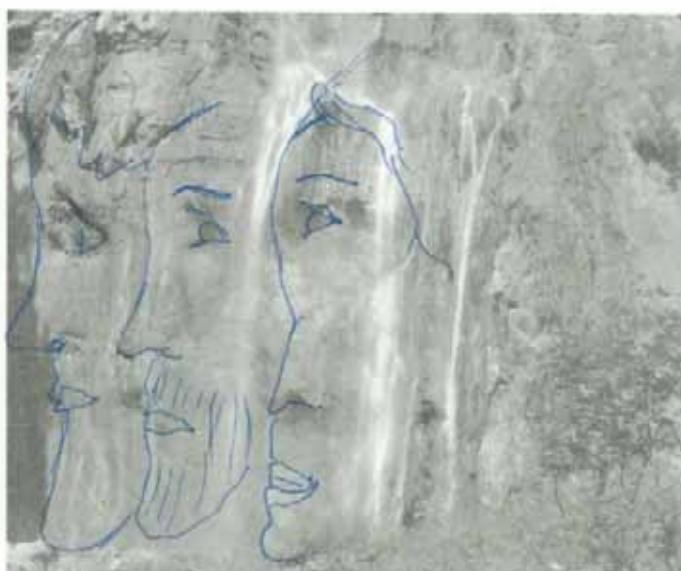
noha k nohe

Spielatel'

Viliam Klimáček

NÁVRHY RIEŠENÍ:

- 1.** Prezri si fotografie a pokús sa v nich nájsť obrazy. Dokresli ich.

- 2.** K názvom mesiacov napíš po tri maliarske nástroje, ktoré maliari z textu používajú.

január *sneh, mäde, kruhy*apríl *dážď, hľasto, sneh*júl *dážď, kruhy*október *dážď, hľasto, mäde*

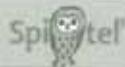

Názov

Malý princ

Z knihy

Malý princ

Jean Yves - komiks, pôvodný autor: Antoine de Saint-Exupéry, preložila Ľ. Smalíková, upravila A. Brádková

1. Prečítaj si ďalšiu kapitolu z knihy *Malý princ*. Do bublín v komikse na ďalšej strane vpíš vhodné vety (nemusia to byť tie isté vety ako v texte).

Vtom sa objavila líška.

„Dobrý deň,“ povedala.

„Dobrý deň,“ zdvorilo odpovedal Malý princ.

Otočil sa, ale nič nevidel.

„Som tu pod jabloňou....“ povedal ten hlas.

„Kto si?“ spýtal sa Malý princ. „Si veľmi pekná...“

„Som líška,“ povedala líška.

„Pod sa so mnou hrať,“ navrhol jej Malý princ. „Som smutný...“

„Nemôžem sa s tebou hrať,“ namietla líška, „Nie som skrotená.“

„Prepáč,“ povedal Malý princ. Chvíľu premýšľal, potom dodal: „Čo to znamená skrotená?“

„Ľudia,“ vysvetľovala líška, „majú pušky a lovia zvieratá. Je to veľmi nepríjemné. A chovajú sliepky. Je to ich jediný záujem. Hľadáš sliepky?“

„Nie,“ povedal Malý princ. „Hľadám si priateľov. Čo to znamená skrotená?“

„Je to niečo, na čo sa často zabúda,“ odpovedala líška. „Znamená to vytvoriť putá...!“

„Vytvoriť putá?“

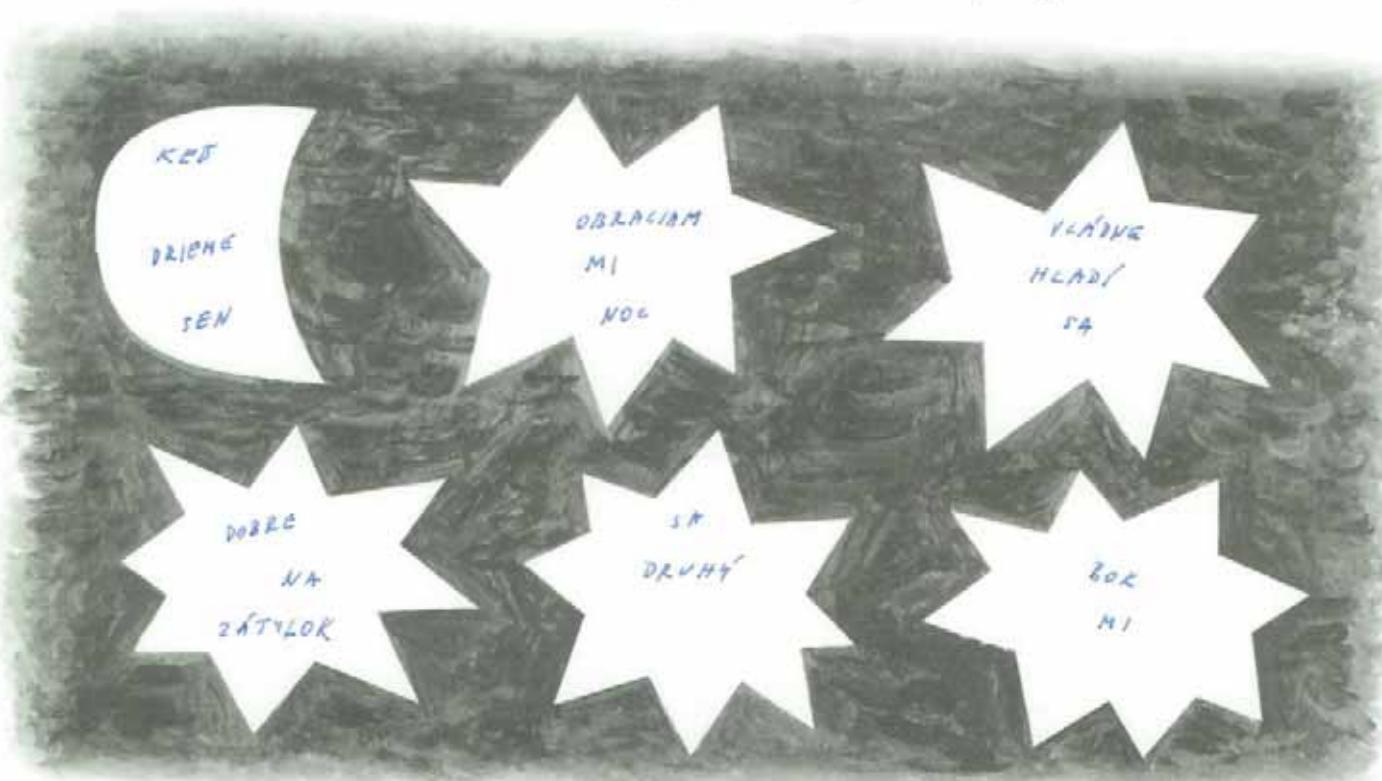
„Áno,“ povedala líška. „Ty si zatial pre mňa chlapec podobný tisícom iných chlapcov. Nepotrebujem ťa a ani ty ma nepotrebuješ. Som pre teba len líška podobná státisícom líšok. Ale keď si ma skrotíš, budeme sa navzájom potrebovať. Budeš pre mňa jediným na svete a ja pre teba jedinou na svete...“

(Z knihy *Malý princ*)

Názov	Cô su hriady
Z knihy	Noha k nohe
Spišteľ	Viliam Klimáček
<u>NÁVRHY RIEŠENÍ</u>	

1. Vytvor text pre nočnú a dennú oblohu nad detským ihriskom podobne, ako je to v čítanke na s. 100.

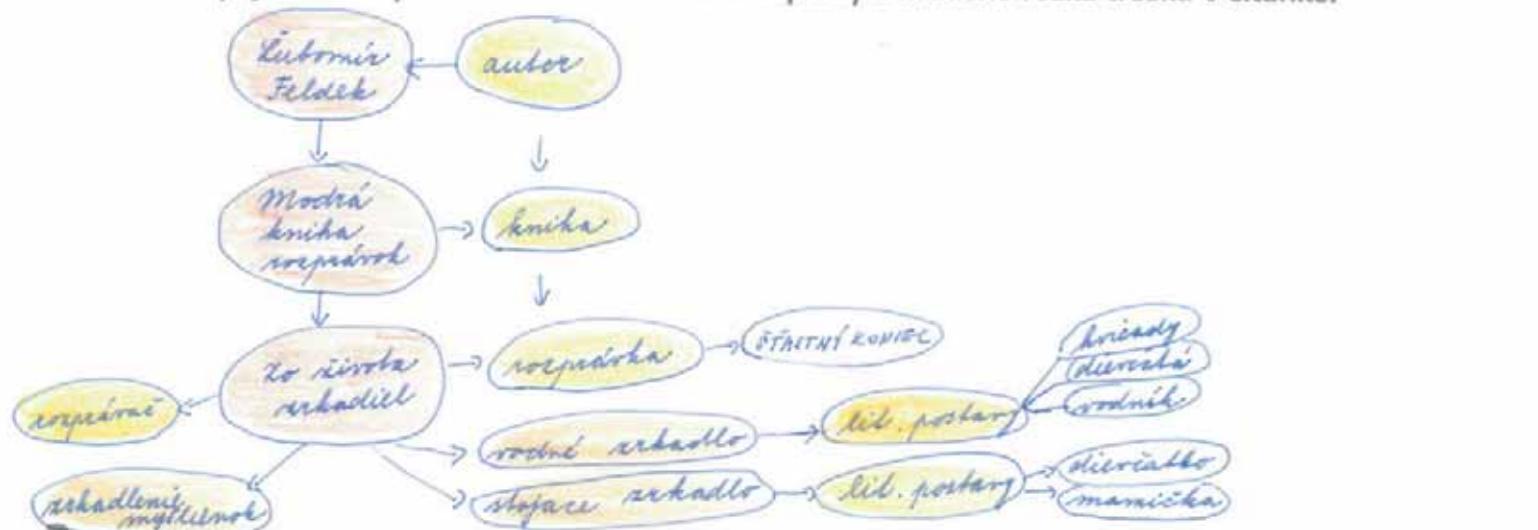
Z každého rožka troška

1. Preštuduj si pojmovú mapu k textu *Kôň a osol*.

2. Navrhní pojmovú mapu k libovolnému textu z kapitoly *Z každého rozka troška v čitanke*.

3. Vyber si knihu, ktorú budeš cez prázdniny čítať. Navrhni pojmovú mapu s informáciami, ktoré o nej zatial' vieš. Po prečítaní knihy pojmovú mapu dokonči.

O pakovanie

Vylúšti krížovky.

1. Z B E R A T E L

2. J U R I Č K O V A

3. S T U D N Ā

4. V E D R O

5. S V A D B A

6. K U T A Ě

- Človek, ktorého koničkom je zhromažďovanie vzácných predmetov, ale aj piesni, rečňovanie a pod.
- Priezvisko spisovateľky, ktorá upravila rozprávku Ženich zo studne.
- Vyhĺbená jama so spevneným okrajom na zhromažďovanie vody z prameňa.
- Predmet, ktorý hodili staršie dcéry v rozprávke Ženich zo studne do studne.
- Vstup do manželstva, sobáš.
- Nástroj na prehrabávanie ohňa, ktorý Dorócia v rozprávke Ženich zo studne odložila do kúta.

1. H A L A B A L A

2. V L I Č I A N S K Y

3. T O M A Ě

4. R O D A R I

5. O N D R E J

6. S O V A

7. K O N O R

8. P I Ě T A L K Á R

- Meno hlavnej literárnej postavy v Rozprávke o malom „a“.
- Priezvisko spisovateľa, ktorý napísal knihu Snehuliacke ostrov.
- Krstné meno spisovateľa Janovica.
- Priezvisko spisovateľa, ktorý napísal text v čítanke na s. 38.
- Krstné meno hlavnej literárnej postavy v texte Les.
- Čo podľa spisovateľa Daniela Heviera v Rozprávke o malom „a“ spí v každom spisovateľovi?
- Meno psíka Daniela Heviera.
- Povolanie hlavnej literárnej postavy textu na s. 38.

Napíš podstatné meno, ktoré často používame s príavnými menami v tajničke.

rozmátky

Podľa inštrukcií napíš písmená z názvov čítankových textov.

P	Prvé písmeno z názvu básne na s. 26
O	Štvrté alebo piate písmeno z názvu textu na s. 96
V	Siedme písmeno z názvu textu na s. 33
E	Tretie písmeno z názvu textu na s. 56
S	Prvé písmeno z názvu prozaického textu na s. 73
F	Štvrté písmeno z názvu textu na s. 38

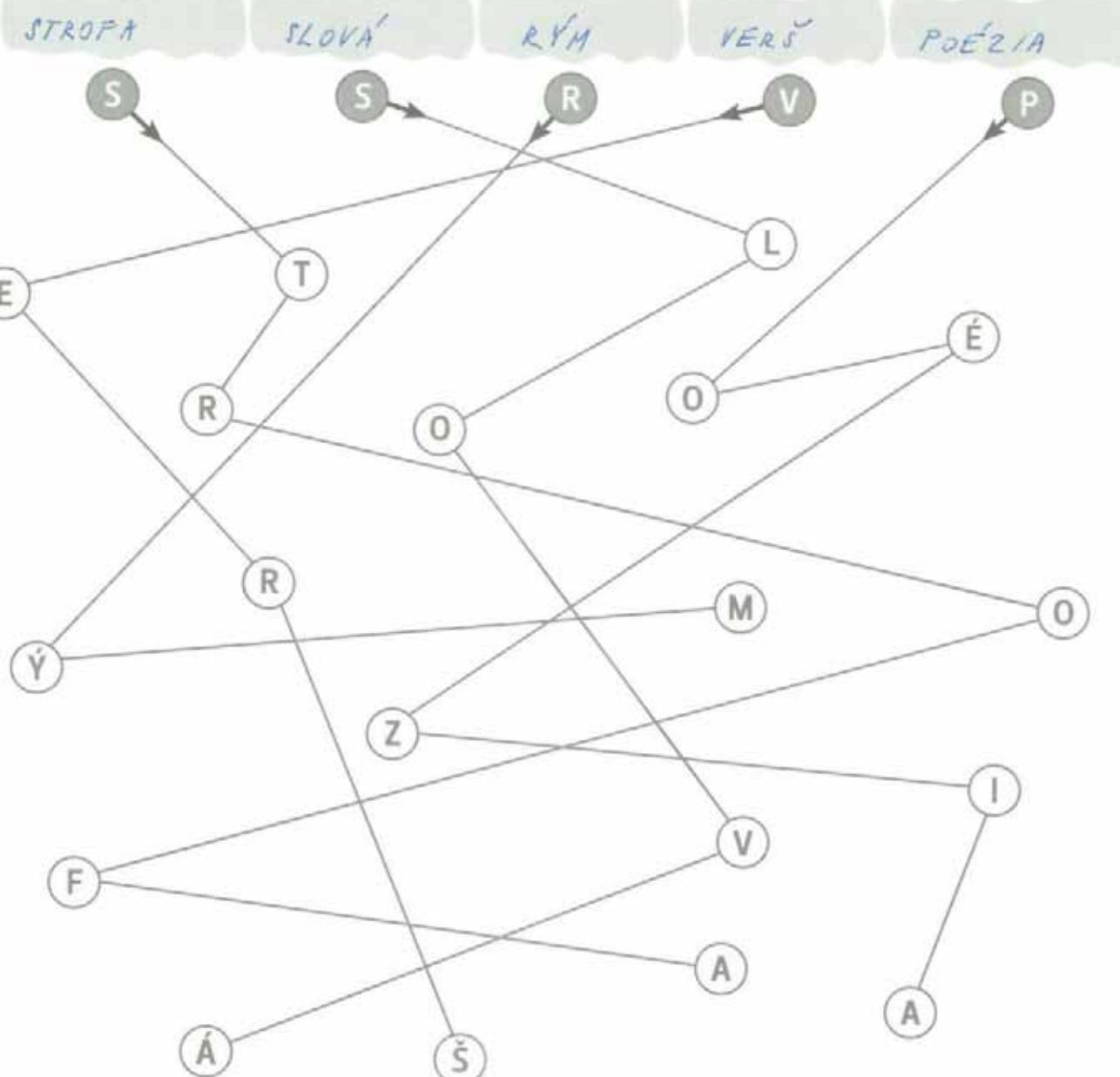

Vypíš z čítanky dva názvy textov, ktoré zaraďujeme medzi texty pomenované slovom z tajničky.

Holčičik, o kouzlnickej liečivnej vode

Spájaj písmená podľa šípok a napíš slová.

O čom by mohol byť text, ktorého kľúčovými slovami by boli slová z tajničky v predchádzajúcej úlohe? Svoj názor zapíš a zdôvodni.

Tieb by mohol byť o tajni, alebo v tajni sú slová vo verchoch, na ich konci sú rozprávky, nie sú usporiadane do skof. Básen = poesia.
Vylúšti krížovku.

1.	P	O	V	E	S	T
2.	A	V	T	O	R	
3.				Ó		
4.	R	O	Z	P	R	A' V K A
5.	K	A	P	I	T	O L A

1. Rozprávanie, ktoré sa viaže k určitému miestu, historickej udalosti alebo k osobe.
2. Tvorca kníh, umeleckých diel alebo niečoho vôbec.
3. Krátke slovo vyjadrujúce rozličné pocity, údiv.
4. Čiastočne alebo úplne vymyslené rozprávanie, ktorého autor môže byť známy, ale i neznámy.
5. Samostatná časť prozaického literárneho diela, ktorá zvyčajne pozostáva z viacerých odsekov.

Napíš nadpisy dvoch prozaických textov v čítanke.

Slabček, Dve sestry

ZO ŠKOLSKÝCH LAVÍC

Napíš alebo nakresli svoj oblúbený vtip.

- Anička, prečo si sa nenaučila básničku?
- Prosím, mamička mi zakázala vziať knihu do ruky, až kým si neumyjem ruky.

- Otecko, rád čítas?
- Áno.
- Tak to ja som asi po mamičke.

V knižnici
- Prosím si niečo na čítanie.
- Niečo ľahšie?
- To je jedno, som tu autom.

